

ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ

ΑΡΧΕΙΟ ASIAF_ DSKAP _TRANSCR1_SCHRIS

Θεματική: **Ιστορίες Ζωής**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ Ο.Π.Ι.ΔΗ.Χ.: ASIAF_ DSKAP [17/05/2016]

Αφηγήτρια: **Διονυσία Σκαπέτη (ΔΣ)**

Συνεντεύκτρια: **Νάση Σιαφάκα (ΝΣ)**

Απομαγνητοφώνηση ακουστικού αρχείου: **ASIAF_ DSKAP _ AUDIO1**

Οι χρόνοι αναφέρονται στο ακουστικό αρχείο: **ASIAF_ DSKAP _ AUDIO1** και ίσως διαφέρουν ελαφρώς από το οπτικοακουστικό αρχείο: **ASIAF_ DSKAP _ VIDEO1**.

00:00:03 – γέννηση αφηγήτριας στο Ληξούρι Κεφαλονιάς – μια οικογένεια αγαπημένη – όμορφα παιδικά και εφηβικά χρόνια στην Κεφαλονιά, 1935

(ΔΣ) Ονομάζομαι Διονυσία Σκαπέτη. Γεννήθηκα στην Κεφαλονιά. Ξεκίνησα από κει τη...

(ΝΑ) Σε ποιό...;

(ΔΣ) Ληξούρι. Στο Ληξούρι, ναι, έζησα πολύ ωραία χρόνια και εφηβικά και μαθητικά γιατί είχα καλούς γονείς –ο πατέρας μου δε ήταν ένας υπέροχος άνθρωπος, τραγουδούσε στην χορωδία του Τσιλίφη...

(ΝΣ) Πώς τον λέγανε τον πατέρα σας;

(ΔΣ) ...Κωνσταντίνος. Κωνσταντίνος. Τραγουδούσε στη χορωδία και ερχόντουσαν συχνά στο σπίτι και τραγουδούσαν κι έχω καλές αναμνήσεις από το σπίτι μου, από την οικογένειά μου, από τον χώρο που έζησα και βρέθηκα και ...μεγάλωσα με πολλή αγάπη. Από τους γονείς μου.

(ΝΣ) Τη μαμά πώς τη λέγανε;

(ΔΣ) Τη μαμά μου τη λέγανε Αγγελική. Και τον μπαμπά μου Κωνσταντίνο. Είχα κι έναν παππού, Διονύση, ο οποίος Διονύσης αντιπροσώπευε τους πάντες. Κα τον πατέρα και τη μάνα. Ήρθανε... Όταν γεννούσε η μάνα μου ένα παιδάκι, ο παππούς έλεγε, έτσι, τ' όνομά του, τού 'δινε και τ' όνομά του. Σιωπή, κανείς, ούτε λόγο είχε ούτε η μάνα ούτε ο πατέρας ούτε κανένας. Ούτε ο γιός του ούτε η νύφη.

(ΝΣ) Ο παππούς ήτανε μπαμπάς του πατέρα...

(ΔΣ) Του πατέρα μου. Και εεε... Αλλά ήταν εξαιρετικός. Αυτός έμενε μόνος του χωρίς τη γυναίκα του τη Διονυσία πολύ νωρίς κι αφοσιώθηκε στην οικογένειά μας, στα παιδιά. Δηλαδή ήτανε ο καλός παπ... όχι ο παππούς, ήτανε... ήτανε το κάτι άλλο! Δηλαδή μια φορά είπα στον πατέρα μου, πατέρα, δε θα σου κακοφανεί αν σου πω ότι αγαπώ πιο πολύ τον παππού από σένα. [παύση] Ναι, ναι. Και ο πατέρας μου, όμως, όταν έκανε το πρώτο του εγγόνι το έβγαλε Διονύση. Δεν έβγαλε τ' όνομά του. [παύση] Έβγαλε Διονύση. Ζήσαμε...

(ΝΣ) Επώνυμο;

(ΔΣ) Χαμοσφακίδης, ήταν ο πατέρας μου. Χαμοσφακίδης. Εεε... ζήσαμε πολύ ωραία στην Κεφαλονιά. Πολύ ωραία, ένα ποίημα ήτανε η ζωή μας.

00.02.26 - ο σεισμός στην Κεφαλονιά, 1953 – χρόνια κλειστοφοβία της αφηγήτριας ως συνέπεια από το βίωμα του σεισμού - διαβίωση της οικογένειας σε σκηνή ως σεισμόπληκτοι – υψηλή βρεφική θνησιμότητα στην οικογένεια της αφηγήτριας, με απώλειες νεογέννητων αδελφών της.

(ΔΣ) Δυστυχώς έναν Αύγουστο, κάποιον Αύγουστο μάλλον, του 1953, έγινε εκείνος ο φοβερός σεισμός. Τον θυμάμαι και μου έχει αφήσει εμένα κάτι μεσ' στην ψυχή μου, γιατί να σας πω ένα περιστατικό που έζησα στο Υπουργείο Γεωργίας που ήμουνα διορισμένη. Όταν, με τη Χούντα, μας κάνανε κάτι σεμινάρια και μας βάζανε σ' ένα υπόγειο κάτω ... εε, για να μας κάνουνε σεμινάρια. Και εγώ μετρούσα τους ορόφους από πάνω: ένας, δύο τρεις, τέσσερεις, πέντε, έξι... Ιιιι! λέω και ξεράθηκα. Έμεινα ξερή και παίρνω όλες τις καρέκλες, έπεσα κάτω ξερή, έτσι, μπααααμμμ! «Τί έγινε; Τι έπαθες;», δε μπορώ σε κλειστό χώρο να μπω. Δεν μπορώ. Αυτό μου είναι αδιανόητο. Λοιπόν, φύγαμε απ' την Κεφαλονιά...

(ΝΣ) Όλα τ' αδέρφια γεννήθηκαν στην Κεφαλονιά;

(ΔΣ) Όλα.

(ΝΣ) Όλα τα παιδιά ...

(ΔΣ) Όλα. Όλα .Το μικρό ...

(ΝΣ) Πόσα ήτανε;

(ΔΣ) Εννιά.

(ΝΣ) Πόσα αγόρια , πόσα κοριτσάκια;

(ΔΣ) Τα κορίτσια είναι πέντε και τ' αγόρια τέσσερα. Το πιο μικρό μας μες στη σκηνή το είχαμε... στη σκηνή... κι έπαθε κάτι, το κακόμοιρο αυτό. Φαίνεται στα έντερά του κάτι, δεν ξέρω... Πε... πέθαινε κάθε φορά, πέθαινε! Ζήσαμε πέντε, έξι μήνες. Καλά ο πατέρας μου ήταν πολύ έξυπνος, πολύ καλός, πολύ άξιος άνθρωπος και μία μέρα μας είχανε δώσει κάτι ξύλα για να κάνουμε παράγκα. Και πουλάει τα ξύλα κι επειδή είχε τον Τυπάλδο φίλο... -ο πατέρας μου ήταν πολύ κοινωνικό άτομο...

(ΝΣ) Τί δουλειά έκανε;

(ΔΣ) Ήτανε στη χωροφυλακή. Ήταν ενωματάρχης.

00.04.11 – η οικογένεια της αφηγήτριας εγκαταλείπει την Κεφαλονιά για την Αττική ως σεισμόπληκτοι πρόσφυγες - πρώτη εγκατάσταση στο Περιστερί Αττικής, 1953 - περιγραφή συνθηκών στέγασης και διαβίωσης – τα δύσκολα χρόνια.

(ΔΣ) Και ο Τυπάλδος μας βάζει όλους μέσα στο «Αγγέλικο», στο καράβι, και μας φέρνει. Μ' ένα... μ' ένα κουτί χάρτινο. Αυτά ήτανε τα πράγματά μας. Ένα κουτί χάρτινο και τίποτ' άλλο. Και τίποτ' άλλο. Και πάμε στο Περιστερί, σε μια αυλή που ήτανε πολλά δωμάτια. Και ήτανε πολλά δωμάτια και ο καθένας είχε ένα δωμάτιο, κοινή τουαλέτα, κοινή κουζίνα. Ήτανε μία κυρία, καλή της ώρα, αυτή είχε φαίνεται, ήτανε σε καλή κατάσταση, μαγείρευε. Και πηγαίναμε και της κλέβαμε το φαί απ' την κατσαρόλα. Εις γνώση της, όμως! Γιατί κάθε φορά έβλεπε την κατσαρόλα μισογεμάτη και ναι, της το κλέβαμε... της το παίρναμε! Ναι. Πέρασαμε πολύ δύσκολα χρόνια. Εν τω μεταξύ τα παιδάκια μας ήτανε μικρά -γιατί εγώ είμαι η μεγαλύτερη. Σκεφτείτε τώρα, πίσω από μένα άλλα οχτώ!

(ΝΣ) Εσείς γεννηθήκατε ποιά χρονιά;

(ΔΣ) Το '35, το 1935. Βάλτε τώρα από πίσω πόσα... Πόσα...! Και πηγαίναμε στο φούρνο... η μητέρα μου όμως ήταν πολύ καλή νοικοκυρά . Πολύ καλή! Και είχε φτιάξει μία τσάντα πάνινη και με το δεφτεράκι στον μπακάλη, με το δεφτεράκι στο... στον φούρνο. Και πηγαίναν τα παιδάκια μας, βάζανε μέσα σε... -τα δύο τα μικρά, το ένα κράταγε το 'να χέρι και το άλλο το άλλο, γιατί είχε και μία μηχανή η μάνα μου, πολύ... Απ' όλα ήξερε! Απ' όλα τά 'κανε! Μέχρι παπούτσια μάς έκανε, μέχρι παπούτσια μάς έκανε! Λοιπόν... και έβαζε το ένα το παιδί από δω... Τα συναντούσανε στο δρόμο «Παιδάκι μου, ταβέρνα έχετε;», «-Όοοχι! Εμείς το τρώμε το ψωμί!», λέγανε τα μωρά.

00.06.09 - μετεγκατάσταση της οικογένειας της αφηγήτριας ως σεισμόπληκτων προσφύγων στη Νέα Φιλαδέλφεια Αττικής, 1953 - γάμος αδελφής της αφηγήτριας με ομογενή από Καναδά - 1965-1968: μετανάστευση έξι αδελφών στον Καναδά με εφελτήριο τον γάμο και την εν συνεχεία μετεγκατάσταση της αδελφής τους.

(ΔΣ) Τα μωρά αυτά μεγαλώσανε ... Εντάξει! Μετά αρχίσαμε και δουλεύαμε όλοι Άλλαξε η ζωή μας! Φύγαμε από το Περιστέρι και πάμε Φιλαδέλφεια. Νοικιάζουμε ένα σπίτι. Εν τω μεταξύ η μητέρα μου, η καημένη, είχε φέρει... Την τραπεζαρία την είχαμε φέρει κάτω, γιατί την είχαμε βγάλει στον κήπο και τα παράθυρα είχαμε βγάλει, τα τζάμια, δήθεν ότι θα γίνει κανένας μικρός, μην σπάσουν τα τζάμια. Είχαμε πολύ ωραίο σπίτι, δίπατο, κάτω και... εκεί... ένα κομό, το κομό με τα... συρτάρια. Κι εκείνα τα φέραμε εδώ, κι όταν πήγαμε Φιλαδέλφεια λέει η μάνα μου η καημένη, «μωρ' δεν... Του κόσμου τα λεφτά...» λέει, «... θέλει για να τα μεταφέρω αυτά». Και του λέει αυτουνού -και πόσο λυπάμαι γι' αυτό- λέει αυτουνού «Χριστιανέ μου, κράτησέ τα!», του λέει, «...για να κάνω μεταφορά αυτά, θέλω του κόσμου τα λεφτά. Κράτησέ τα!». Και τ' άφησε μέσα στο σπίτι αυτό που μέναμε τότε. Εν τω μεταξύ τα παιδιά μεγαλώσανε λίγο, η μία μου αδε.. όχι! η μία μου αδελφή, η τρίτη... Όχι! Ο πατέρας μου ήθελε πρώτα να παντρεύει εμένα. Η αδελφή μου, η δεύτερη, εεε... είχε μία σχέση.

(ΝΣ) Στη Φιλαδέλφεια, τώρα;

(ΔΣ) Ναι! Και έλεγε «όχι, δεν...», ενώ ήτανε καλό παιδί και τον πήρε τελικά, τού 'λεγε «Όχι!, Εγώ, αν δεν παντρεύω τη μεγάλη, δεν παντρεύομαι! Τί, δεν γίνεται τίποτα. Τίποτα!». Κι όλο τον έδιωχνε τον κακομοίρη. Τελικά ... εμμ, η τρίτη τώρα η αδελφή, είχαμε μια γειτόνισσα Κεφαλονίτισσα, γνωστή. Και είχε έρθει ο αδερφός της από τον Καναδά. Και ήρθε για να παντρευτεί. Και μας αραδιάζει και τσι τρεις ο πατέρας, «Διάλεξε και πάρε [γέλια] όποια θέλεις από τις τρεις!». Γιατί αυτός ήρθε για να παντρευτεί! Να την πάρει και να φύγει! ... Όχι, εγώ είχα παντρευτεί. Όχι, εγώ είχα παντρευτεί! Και... Ναι, είχα παντρευτεί εγώ. Και οι δύο, οι άλλες οι δύο, και την τρίτη, και του λέει ο πατέρας μου... συγγνώμη, πρέπει να τα πω όλα;

(ΝΣ) Ναι, ναι, όσα θέλετε!

(ΔΣ) «Αυτή...», λέει, «...δεν κάνει παιδιά, δεν θα κάνει παιδιά...», λέει. Γιατί έτσι, δεν είχε αυτό, και δεν ήταν εντάξει με την περιόδο της και λέει, «δεν θα κάνει παιδιά!». Λέει, «Δεν με νοιάζει εμένα!», λέει, «αυτή θέλω», λέει, «κι ας μην κάνει παιδιά!». Και παντρεύεται μέσα σε τρεις μέρες! Τί χαζά πράγματα ! Μέσα σε τρεις μέρες, κάνουμε γάμο.

(ΝΣ) Ήθελε η... αδελφή σας;

(ΔΣ) Ήθελε! Καλά πέρασε τελικά. Την παίρνει στον Καναδά, την παίρνει στον Καναδά, αλλά αυτή η αδελφή έκανε τρία παιδιά, έκανε τέσσερα σπίτια στο Πολύδροσο μαζί, πάντρεψε τα παιδιά της, εδώ, μένουνε στο Πολύδροσο, είναι καλά! Έχουνε φτιάξει ωραίο σπίτι στην Κεφαλονιά και μένουν οι δυο τους κι έχουν κι εδώ ένα σπίτι κλειστό και όποτε θέλουν έρχονται, πάνε κι έρχονται. Εεε, αλλάαα, ναι... και... Έχασα τον ειρμό μου. Εεε όχι! Ναι! Και δεν είχανε κουμπάρο! Ποιός να τη στεφανώσει! Και λέει ο καημένος ο Μιχάλης, ο άντρας μου, «Μην σας νοιάζει...», λέει, «...εγώ θα κάνω τον κουμπάρο!» και τη στεφανώσαμε και τελείωσε. Αλλά αυτό έγινε αφορμή να φύγουνε άλλα έξι παιδιά, να πάνε στον Καναδά.

(ΝΣ) Ποιά χρονιά ήταν αυτό, θυμάστε;

(ΔΣ) Το '68. Το '65 με '68. Έγινε αφορμή να πάνε αλλά έξι παιδιά. Εκεί. Η μία παντρεύτηκε εκεί. Και τ' αγόρια, και τα αγόρια! Τα τρία... τα δύο! παντρεύτηκαν εκεί. Ο Λευτέρης με το... με το... έχω και αδερφό παππά! Με τον παπά! Αλλά αυτό έγινε παππός, γιατί εκεί στον Καναδά πήγαινε... Όχι, ήτανε και καλό παιδί. Πήγαινε όλο στην εκκλησία, εκεί, μ' έναν παππά εκεί, είχε μπλέξει εκεί και, ξέρω 'γω, και μπουρ,μπουρ, μπουρ... τον έκανε... Δεν τον έκανε παππά! Γυρίσανε! Μετά από λίγα χρόνια πήραν ένα πολύ ωραίο οικόπεδο, τους βοήθησε ο άντρας μου που είχαμε ένα θείο τον Γιαλέρη, που αυτός ο Γιαλέρης είχε... είχε περιβόλια στο Πολύδροσο. Και μπήκε ο άντρας μου στη μέση, λέει «Να τα δώσεις στα παιδιά!». Πήρανε ενάμισι στρέμμα και έχουνε κάνει μία πολυκατοικία δική τους, με λεφτά του Καναδά! Και είναι μια χαρά, όλοι! Είναι όλοι παντρεμένοι, έχουνε παιδιά, δισέγγονα... Ο πατέρας μου είχε εξήντα οχτώ άτομα! Γαμπρούς, νύφες, εγγόνια και δισέγγονα. Και μια φορά επήρα αυτή τη Στρούγκα πώς τη λέγανε μωρέ, αυτήνε που ήτανε στην τηλεόραση, που έκανε κάτι τέτοιες εκπομπές και της λέω δεν... «Υπάρχει κι άλλη οικογένεια». Και μ' έπαιρνε και με ξανάπαιρνε τηλέφωνο για να πάμε στην τηλεόραση. Να παρουσιαστούμε έτσι η οικογένεια, όπως είμαστε όλοι μαζί. Τελικά... ε! μετά ήρθανε άλλα, άλλα, άλλα, άλλα μετά... [στεναγμός] ...τα δικά μου, τα χειρότερα...

00.11.43 - γνωριμία αφηγήτριας με τον μελλοντικό της σύζυγο - η διασκέδαση των νέων και το 'φλέρτ' την δεκαετία του '50 στην Αττική - η αντίδραση του ενωμοτάρχη πατέρα της αφηγήτριας στην ανακοίνωση της πρόθεσης για γάμο - εγκωμιαστικό πορτρέτο του μέλλοντα γαμπρού Μιχάλη Σκαπέτη - η «αρρεβώνα» και ο γάμος της αφηγήτριας, 1960.

(ΝΣ) Να γυρίσουμε καλύτερα στην εποχή που ήρθατε στο Χαλάνδρι.

(ΔΣ) Ναι...! Η εποχή του Χαλανδρίου.

(ΝΣ) Ήτανε το χίλια εννιακόσια....;

(ΔΣ) Η εποχή του Χαλανδρίου... ήτανε ... το εβδομήντα...

(ΝΣ) Την πρώτη φορά...

(ΔΣ) Α! Στο Χαλάνδρι ;

(ΝΣ) Ναι.

(ΔΣ) Παντρεμένη ήρθα εγώ.

(ΝΣ) Ναι.

(ΔΣ) Παντρεμένη.

(ΝΣ) Παντρεμένη.

(ΔΣ) Το '58. Το '58.

(ΝΣ) Τώρα θα μας πείτε για τη γνωριμία σας.

(ΔΣ) Εγώ έζησα, παιδιά, μια ζωή παραμυθένια! Ο άντρας μου μού είχε χαρίσει δέκα ζωές!
[Κουδούνισμα τηλεφώνου] Ίσως...

(ΝΣ) Και πώς γνωριστήκατε;

(ΔΣ) ...ναι. Εγώ... -άστο δεν πειράζει [μιλά σε τρίτο πρόσωπο λέγοντάς του να αγνοήσει το κουδούνισμα του τηλεφώνου]. Εγώ... Εγώ δούλευα στο Υπουργείο Γεωργίας και βρέθηκα σ' ένα λεωφορείο. Είμαστε άλλοι δυο-τρεις συνάδελφοι μέσα. Έπαιζα μ' ένα γεωπόνο, αλήθεια!, είχα μια ανθοδέσμη στα χέρια μου, δεν ξέρω πώς και τί, δεν θυμάμαι, και είχε εκείνα τα κομπαλάκια τα κόκκινα πάνω. Και ο Κώστας ο Δημητράκης καθότανε στο μπροστινό κάθισμα, εγώ ήμουνα στο τέλος και νταμ! του πέταγα εκείνα τα μπαλάκια. Ο Μιχάλης ήτανε μέσα, δεν τον είδα ούτε τον πρόσεξα, με πρόσεξε όμως αυτός. [το κουδούνισμα του τηλεφώνου σταματά] Και... προσπάθησε να βρει τρόπο να με πλησιάσει. Βρήκε! Εδώ, της Γιεβεζού την ανιψιά -κι αυτή τώρα πρόσφατα πέθανε, Θεός σχωρές τη- και μέσω αυτηνής μ' έφερε σε επαφή. Πήγαμε δθήθεν... εγώ δεν ήξερα τίποτα, με πάνε στη Λούτσα, σηκωτή, ότι δθήθεν θα κάνουμε μπάνιο -να σας τα πω όλα;

(ΝΣ) Ναι! Ναι! Ναι, όπως θέλετε!

(ΔΣ) Λοιπόν, ότι δθήθεν... ότι δθήθεν... Όχι δθήθεν, ότι θα κάνουμε μπάνιο! Μας έδωσε ημανούλα μου φρυγανίτσες εκεί με μελάκι και λίγο βουτυράκι, εντάξει! Ο Μιχάλης όμως ήταν τόσο καλός! μα τόσο καλός! που είχε ετοιμάσει τραπέζι ολόκληρο! εκεί σε ένα ταβερνάκι που υπήρχε τότε... Όπως πάμε στη Λούτσα δεξιά. Όχι, όπως πάμε δεξιά, ναι, ήταν ένα ταβερνάκι εκεί και είχε κάτι μπαρμπούνια! Τέεετοια! Αυτά! Λέω «Μπα! Θα φάνε αυτοί πρωί-πρωί, Παναγία μου!, λέω «τί τους έχει πιάσει;». Τέλος πάντων! «Όχι!», λέω, «ευχαριστούμε, εμείς... εγώ...». ...Α! Εν τω μεταξύ, ο πατέρας μου ήταν πολύ πονηρός. Για να... για να... Για να μην τυχόν και γίνει κάτι εκεί που δεν θα του άρεσε, που... ξέρω εγώ -αν κι είμαστε καλά παιδιά, καλές κοπέλες- μας έβαζε δυο-δυο, να πηγαίνουμε μαζί. Μην τυχόν και μαλώσουμε καμιά φορά και βγάζει τ' άπλυτα η μια της αλληνής! [Γέλια] Και... ήμουνα μαζί με την αδερφή μου την Καίτη, την Κατερίνη, η οποία είναι εξαιρετική η κοπέλα κι αυτή, και πήγαμε. Εντάξει... φάγαμε, αυτά... Ε!... Ξεκινήσαμε για να πάμε στον προορισμό μας, δεν ξέρω πού ήτανε, τελικά βρεθήκαμε -η καρότσα της Φιλοθέης, φουλι!, όλη η Φιλοθέη ήταν εκεί! Είχανε όργανα, είχανε... είχανε μεζέδες, είχανε ένα βαρελάκι ούζο και τα 'χανε κοπανίσει καλά. Γλέντι του καλού καιρού! Ε, εγώ, εντάξει, άγνωστη, αυτό... Α! μου είπανε να μην το πω...

(ΝΣ) ...και μικρή κοπέλα...

(ΔΣ) ...να μην το πω, όμως, αυτό που είπα τότε -γιατί μου τον συστήσανε, ναι!

(ΝΣ) Όλα να τα πείτε.

(ΔΣ) Ναι, και [ξεσπά σε γελάκι πονηρό] μου τον συστήσανε... Μου λένε «Εδώ, ο κύριος τάδε...», ήταν ένας άλλος φίλος του εκεί. Εγώ είμαι αδιάφορη εντελώς. Ούτε καν, ούτε καν, ούτε καν... Και είπα... Να μην το πω; Δεν το λέω! Λοιπόν! [Γέλια] Και λέω αυτό, εεε, αδιάφορη εντελώς, ούτε καν! Εν πάση περιπτώσει, πήγαμε στη θάλασσα μέσα, ο Μιχάλης από πίσω, έτσι. Ήταν πολύ καλό παιδί, δεν ήτανε... δεν ήτανε... έτσι, δεν ήτανε... να... να... να εκδηλώνεται εύκολα, και παντρεμένοι που είμαστε, ήθελε κάποιον από δίπλα του να τονε στηρίζει. Και με πλησίασε και μου λέει «Ξέρεις, εγώ σε είδα, αυτό-το-το-το...». Λέω από μέσα μου «δε με παρατάς...», λέω, «... στην ησυχία μου, τί θέλεις τώρα εσύ, άστο!». Εεε, έτσι, αδιάφορη εντελώς, αλήθεια! Όμως εδώ πέρα, απέναντι, στου Βαρνάβα εδώ το καμαράκι -εδώ ήταν ένα καμαράκι και ήταν ένας Αλέκος, είχε ένα ψιλικατζίδικο. [παύση] Στο μαγαζί εδώ κάτω δεν είχανε τηλέφωνο και είχε τη μάνα του ο Αλέκος, μια γιαγιά από την Κύμη; -ξέρω 'γω από πού ήτανε... Κι αυτή η γιαγιά... Α! και εν τω μεταξύ, ο Μιχάλης μ' έπαιρνε τηλέφωνο εμένα, από κει, και έλεγε στην πεθερά μου «Δεν τη γλιτώνει ο γιος σου, Αγγέλα μουσου, δεν τη γλιτώνει! Είναι βαρεμένος!». Τον άκουγε αυτή που μιλούσε, με έπαιρνε ο Μιχάλης, τον έπαιρνα. Μετά μου την έστηνε έξω από το γραφείο, ο καημένος, τσουφ!, το μεσημέρι! Εεε, και τί ήτανε; Να πάμε να φάμε. Να φάμε, να πάμε να φάμε κάθε μεσημέρι! Όχι, όταν ερχότανε να πάμε να φάμε, πηγαίναμε, τρώγαμε, εντάξει! Μ' έβαζε στο λεωφορείο, ο φουκαράς, και φεύγαμε. Εντάξει. Πέρασαν... Εφτά μήνες, περάσανε έτσι. Στους εφτά μήνες... -όμως, λόγω χαρακτήρος εγώ, είμαι πολύ ειλικρινής και του λέω «Άκουσε να σου πω, λεβέντη μου! Εγώ σε πάω! Με πας; Τελειώσαμε. Κι αν δεν με πας, εγώ θα είμαι η καλύτερή σου φίλη.» Κι άρχισε να κλαίει! [παύση, η φωνή της γλυκαίνει] Άρχισε να κλαίει. «Γιατί κλαις, Μιχάλη μου;». «Έτσι», μου λέει. «Δεν το περίμενα, έτσι, έτσι, έτσι». Λέω «Μιχάλη, φτάνει!. Σε είδα, με είδες...». Αξιοπρεπέστατος! Με τίμησε... μέχρι το στεφάνι! Μέχρι το στεφάνι μου! Εεε, ναι, ήρθε, ο καημένος, σπίτι..., στον πατέρ... Όχι, τού 'πα του πατέρα μου εγώ, λέω «Πατέρα, έχω γνωρίσει ένα καλόπαιδο». Και μου λέει «Πού ξέρεις ότι είναι καλό παιδί;». Τότε, παιδιά, επειδή υπήρχανε και οι διαφορές με τις ίντριγκες αυτές, με δεξιόι, αριστεροί και αυτά, ο πατέρας μου ήτανε της Χωροφυλακής! Και μου λέει «Μήπως είναι κουμμουνιστής;». Λέω «Ρε πατέρα, είσαι καλά;», του λέω. «Τί μου λες τώρα;», λέω. «Μήπως είναι κουμμουνιστής;», μου λέει. Λέω «Να πάμε να του πούμε να δούμε τα κοινωνικά του φρονήματα; Πάμε στο Χαλάνδρι...», λέω, «... να ρωτήσουμε;». Εγώ λέω να... Ήταν πολύ ξύπνιος, ήταν και νέος τότε, ήταν πολύ νέος. Λέω «Τώρα τί συζητάς τώρα...». Τέλος πάντων. Λοιπόν! Πέρασε κι αυτό. Ήρθε ο Μιχαλιός κάτω, μόνος του, και του λέει ο πατέρας μου, «Παιδάκι μου, ούτε μάνα έχεις, ούτε πατέρα, αδέρφια, κανέναν, πώς ήρθες έτσι; Να δούμε και τη συγκατάθεση των γονιών σου, τ' αυτά...». Λέει ο καημένος «μια μάνα έχω μόνο, δεν έχω κανέναν άλλον». «Ε, φέρε τημανούλα σου κι έλα!». Άντε πίσω ο Μιχάλης, με τημανούλα! Ναι! Ναι! Και τότε έφερε και το... ένα γαμπρό που είχε η πεθερά μου, της αδερφής της άντρας, ο Μιχάλης κι αυτός, πολύ καλός, και ήρθανε μαζί. Τελειώσαμε μ' αυτό! Κάναμε ένα πολύ... Κάναμε μία πολύ ωραία αρραβώνα! Ο πατερούλης μου, ο καημένος, επήγε και πήρε δάνειο 5.000. Κι έκανε μία αρρεβώνα... ούτε... ούτε... ούτε μπορείς να φανταστείς στο μυαλό σου, τί αρραβώνα έκανε! Και μετά από λίγο...

(ΝΣ) Πού μένατε τότε; Εδώ σ' αυτό το σπίτι;

(ΔΣ) Όσοι... Με την αρραβώνα μου; Στα Φιλαδέλφεια.

(ΝΣ) Ακόμα ήσασταν Φιλαδέλφεια.

(ΔΣ) Βέβαια! Ναι!

(ΝΣ) Ο Μιχάλης ήταν στο Χαλάνδρι;

(ΔΣ) Ο Μιχάλης ήτανε στο Χαλάνδρι. Του 'λεγε η μητέρα μου, «Έλα, Μιχάλη μου, να σου τηγανίσω ένα αυγουλάκι...», ξέρω 'γω, και «Όχι, δεν θέλω! Δεν θέλω!». Και λέω «Βρε Μιχάλη μου, γιατί ποτέ δεν κάθουσαι; Γιατί ποτέ;!». «Θα στερήσω...», μου έλεγε, «... απ' τα παιδάκια το αυγουλάκι; Όχι. Θα το φάνε τα παιδιά το αυγουλάκι». Ναι, ήταν πολύ καλός, πολύ καλός, πολύ καλός! Ίσως ένας λόγος που αγάπησα τόσο πολύ το Χαλάνδρι και τους Χαλανδραίους και το Συνοικισμό, είναι αυτός. Διότι ήτανε άλλο πράγμα, ήτανε ξεχωριστός! Ήτανε ξεχωριστός. Κουβαρντάς, ανοιχτοχέρης, ευπροσήγορος, τίμιος, ηθικός, όλες τις χάρες του Θεού είχε.

(ΝΣ) Πότε έγινε ο γάμος;

(ΔΣ) Ο γάμος μου έγινε, τότε στη γιορτή του... των Ταξιαρχών, την άλλη μέρα. Των Ταξιαρχών, την άλλη μέρα. Όχι! Όχι! Λάθος! Όχι! Η αρραβώνα έγινε τότε! Ο γάμος μας έγινε στην Αγία Βαρβάρα εδώ, στη Λεωφόρο Κηφισίας, είχε επιτάξει είκοσι τρία ταξί του Χαλανδρίου, κόρνα που πήγαινε σύννεφο, εεε [γελάει]... και μετά έγινε ο γάμος 5 Ιουλίου.

(ΝΣ) Ποια χρονιά;

(ΔΣ) Το '60, το '60, 5 Ιουλίου. Ναι, ναι. Ήταν ένας γάμος, νομίζω, που δεν έχει ξαναγίνει. Ναι. Γιατί εγώ ήμουνα πολύ χαρούμενη! Να...! Έχω ένα άλμπουμ, του γάμου μου.

(ΝΣ) Ωραία! Θα μας το δείξετε μετά;

(ΔΣ) Ναι, ναι! Πολύ ωραίο! Δηλαδή είναι πολύ, πολύ ωραίο, ναι.

00.21.29 - εγκατάσταση της αφηγήτριας ως νιόπαντρης στον Συνοικισμό Χαλανδρίου, στη γειτονιά και στο σπίτι του προσφυγικής καταγωγής γαμπρού - περιγραφή της προσφυγικής οικίας της (νέας) οικογένειας, 1960 - Η εργασία του συζύγου της αφηγήτριας, Μιχάλη Σκαπέτη.

(ΔΣ) Εεε, ζήσαμε πολύ, πολύ, πολύ ωραία...! Πολύ ωραία! Πολύ ωραία! Με τη πεθερά μου εδώ. Με τους... Εδώ! Εγώ, όταν ήλθα εδώ, μάζευα όλες τις γριές και τους διάβαζα ... χεχεχε.... όλη νύχτα. [γελάει] Τους διάβαζα το Θεόφιλο και τη Θεοδώρα [γελάει]. Λοιπόν οι γιαγιάδες

αυτές, οι καημένες, δεν είχαν ιδέα από γράμματα και... και λέγανε «Αγγέλα μου, τί θησαυρός είναι αυτός! Αγγέλα μου, τί πράγμα είν' αυτό!». Εγώ συνέχεια τους διάβαζα, τους έφερνα βιβλία, αλλά εκείνο που θυμάμαι περισσότερο είναι αυτό, το Θεοδώρα με το Θεόφιλο. Ο έρωτας εκείνος κλπ. Και καθόμαστε, είχε και μια σόμπα η πεθερά μου, κάτω εκεί, στο δωματιάκι. Ήταν τα προσφυγικά, δύο δωματιάκια. Στο ένα έμενα εγώ με τον Μιχάλη, στο άλλο κοιμόταν η πεθερά μου. Έτσι. Έτσι ζήσαμε.

(ΝΣ) Να μας πείτε και λίγο για την πεθερά σας μετά.

(ΔΣ) Ναι, ναι, ναι. Η πεθερά μου ήταν εξαιρετική, ήτανε κυρία. Ητανε... ήτανε ένας άνθρωπος που έδινε από τον εαυτό της τα πάντα προκειμένου να... -καλά, τα εγγόνια της τα λάτρευσε! Αλλά και τα αδέρφια μου τα λάτρευσε. Ερχόντουσαν τα παιδάκια, τα παιδάκια ερχόντουσαν για να πούνε τον Άη Βασίλη και τα κάλαντα και λοιπά και χωνόντουσαν κάτω από τη σκάλα, τα αδερφάκια μου. Μικρά, οχτώ-δέκα χρονών, και για να πούνε τα κάλαντα, και σηκωνόταν η καημένη η πεθερά μου κι έλεγε «Κακό που έπαθα, Παναΐα μου! Παναΐα μου! Παναΐα μου! Κακό που έπαθα κάτω... Μα σηκωθείτε, μωρέ! Τα παιδιά είναι κάτω από τη σκάλα χωμένα και τα δύο! Ήρθαν!». Τί να τους ψήσει τσάι! Τί να τα ταΐσει! Τί να τους δώσει το καλό το χαρτζιλίκι! Το μεσημέρι φεύγανε! Το μεσημέρι. Μετά και τ' άλλα μου τα αδέρφια, που ήτανε μεγαλύτερα. Ο αδερφός μου είχε υπηρετήσει -ο πρώτος, ο Βασίλης, η αδυναμία μου, η αδυναμία μου. Είχε υπηρετήσει στο Καλπάκι και μου έλεγε ο Μιχάλης τότε, ε! «Πήγαινε γρήγορα να στείλεις λεφτά του αδερφού σου, πήγαινε γρήγορα! Δεν ξέρεις τί πάει να πει ένας φαντάρος να είναι στρατιώτης και να μην έχει λεφτά!». Όλους! Μετά ερχόντουσαν εδώ τα αγόρια, τα μεγάλα, τα τρία, στο μαγαζί! Και μεζέδες είχαμε, και γλυκά είχαμε, και λεφτά είχαμε... λοιπόν... [γελάει] Λοιπόν, εγώ άνοιγα και το συρτάρι... -όχι εγώ!, αλλά ο Μιχάλης, έκανε ότι δεν έβλεπε, επίτηδες- λοιπόν, τρώγανε τα παιδιά τα γλυκά τους, τα μεζεδάκια τους, στηνόντουσαν στο μπουφέ, εκεί. Τρώγανε καλά-καλά, παίρνανε και το χαρτζιλικάκι τους και φεύγανε. Αυτό ήτανε το πιο σύνθητες φαινόμενο. Αλλά...

(ΝΣ) Ο Μιχάλης τι δουλειά έκανε εκείνη την εποχή;

(ΔΣ) Ο Μιχάλης μου ήτανε στην κοινότητα της Φιλοθέης οδηγός. Χρόνια. Από 'κει πήρε... Δεν πρόλαβε να πάρει σύνταξη -από 'κει έφυγε. Ναι, αλλά, όλο, όσολο το πρωινό ήταν εκεί και το μεσημέρι ήτανε στο καφενείο, μέχρι τη νύχτα. Δούλεψε πολύ. Κουράστηκε πολύ. Κουρασμένος έφυγε.

(ΝΣ) Εκείνος το άνοιξε το καφενείο;

(ΔΣ) Ο πατέρας του το είχε! Με τη μητέρα του!

00.24.47 – η προϊστορία, ο ερχομός από τη Μικρά Ασία και οι διαδρομές των γονέων του προσφυγικής καταγωγής συζύγου της αφηγήτριας, Μιχάλη Σκαπέτη: Χίος-Καισαριανή-Χαλάνδρι - δεκαετίες 1920-1930, στην Καισαριανή: Η ζωή των προσφύγων της Μικρασιατικής καταστροφής και περιγραφή της ευρύτερης προσφυγικής οικογένειας του συζύγου της αφηγήτριας - τα επαγγέλματα για τις προσφυγοπούλες – οι Δημήτρης Ψαθάς και Παύλος Γκλύξμπουργκ, πελάτες του ράφτη θείου του συζύγου –ο γάμος των γονιών του Μιχάλη Σκαπέτη

(ΝΣ) Θα μας πείτε τώρα γι' αυτή την οικογένεια, από πού ήρθε, για την οικογένεια του Μιχάλη;

(ΔΣ) Του Μιχάλη; Ο Μιχάλης...

(ΝΣ) Από πού ήρθε...

(ΔΣ) ...Η πεθερά μου ήταν από το Σιβρισάρι της Μικράς Ασίας. Της Σμύρνης! Και ο πεθερός μου ήταν από τα Σώκια. Ήτανε... ήτανε απ' έξω από τη Σμύρνη. Ήτανε... τα θέρετρα, απ' έξω, πιστεύω, δεν έχω πάει κιόλα! Εεεε, η πεθερά μου ήρθε στην Ελλάδα με μία μάνα με εφτά κόρες. Χωρίς αδελφό. Τον αδελφό και τον μπαμπά τον πήραν οι Τούρκοι και τους πήγανε εκεί που τους πήγανε. Και ήρθε αυτή η γιαγιά, η γιαγιά ήτανε... -τη γνώρισα, τη Φωτεινή! Εεε, ήρθε με εφτά κόρες. Αλλά ήταν πολύ έξυπνη γυναίκα και πολύ καλή, κι αυτές. Αλλά ήτανε λεβεντιές, και οι εφτά!

(ΝΣ) Ήρθαν εδώ, στο Χαλάνδρι, πρώτα;

(ΔΣ) Όχι! Όχι. Ήρθανε στην Καισαριανή. Όχι! Βγήκανε στη Χίο, απ' ότι ξέρω. Από τη Χίο, η γιαγιά δεν τα είδε καλά τα πράγματα εκεί και τις πήρε -τα παιδιά της- κι ήρθε στην Αθήνα. Στην Καισαριανή. Τους δώσανε εκεί, όπως εμάς εδώ, τους δώσανε εκεί, κι εκεί μείνανε. Όμως οι κόρες αυτές ήτανε... ήτανε εξαιρετικές. Δεν μπορείς να φανταστείς! Και πόσο με αγαπούσανε εμένα, όλες! Κι ακόμα έχω καλές σχέσεις με τα ξαδέρφια. Όλες έχουνε φύγει, αλλά οι δυο-τρεις από αυτούς, έχω πολύ καλή σχέση. Ο Μιχάλης... Έχουνε το όνομα του παππού τού Μιχάλη, αυτουνού που πήραν οι Τούρκοι. Και ο δικός μου και ένας άλλος κι ένας άλλος. Τρεις Μιχάληδες ήτανε στην οικογένεια. Είναι εξαιρετικά παιδιά, είναι μορφωμένα τα πιο πολλά, οι γυναίκες τους επίσης, καλές, οι κοπέλες καλές, με μία, με δύο παιδιά. Ο Μιχάλης μου είχε ζήσει μαζί γιατί ερχόντουσαν απ' την Καισαριανή στο Χαλάνδρι, η αδερφή της πεθεράς μου η Μαρία, η οποία με λάτρευε... Μια... μια κούκλα, μία κούκλα! Και μου λέει «Η Διονυσία μου...» -και λέγανε για μένα, παιδιά, δεν περιαιτολογώ!, λέγανε «...η καλύτερή μας νύφη είσαι!». Λοιπόν, αυτές οι γυναίκες όμως βγήκανε στη δουλειά. Η μία έκανε κουμπότρυπες σε γιλέκο σε... σε ραφτάδικο. Στη... αμμμ, πώς το λένε εκεί πέρα; Τώρα το ξέχασα. Στηηηη... εκεί επάνω που πάμε να... Δεν το θυμάμαι! Είχε ραφτάδικο ο θείος ο

Μήτσος, ο οποίος όταν με έβλεπε έτσι άνοιγε τα χέρια του και μου 'λεγε «Διονυσία, παιδί μου...!», ήτανε Πόντιος, αλλά ήταν... Αυτός έραβε το βασιλιά τον Παύλο και τον Ψαθά! Και είχε παρέα αυτούς! Ο Μήτσος! Και σπίτι του, και έχουμε συναντηθεί μαζί, και ούζο έχουμε πιει... Όχι με τον Παύλο, με τον Ψαθά. Ναι! Και μου 'χει χαρίσει και ένα βιβλίο, ο Ψαθάς. Εεεε, «Οι έλληνες που φύγανε στην Αμερική». Όταν πρωτοπήγανε. Ναι! Πήγε κουμποτρυπού, αυτή, η θεία η Αντωνία, και την παντρεύτηκε. Η άλλη, επίσης, του αλλουνού η γυναίκα, η άλλη αδελφή, η μικρή Ευγενία κι αυτή, παντελονού! Την παντρεύτηκε ο... ο ράφτης της. Ναι. Η άλλη... η άλλη ηηηη... η θεία η Αντωνία, η θεία η Ευγενία, η θεία η Μερόπη είχε πάρει τον Μπατή, που τραγουδούσε πολύ ωραία ο Μπατής. Ήτανε από τη Μύκονο! Και έχουνε και σπίτι εκεί. Πάντως, όλες οι κοπέλες...

(ΝΣ) Και η πεθερά;

(ΔΣ) ...καλοπαντρευτήκανε! Η πεθερά μου πήρε το Βασίλη το Σκαπέτη...! Ο Βασίλης ο Σκαπέτης ήρθε στην Ελλάδα μόνος του. Ήτανε παντρεμένος...

(ΝΣ) Από πού ήρθε;

(ΔΣ) ...εκεί! Από τα Σώκια. Ήρθε, ήταν παντρεμένος. Όμως, με την καταστροφή χαθήκανε. Έχασε τη γυναίκα του και το παιδί του. Χρόνια. Είχε πάρει, λέει, ένα κτήμα εδώ πάνω, Ελληνορρώσων κάπου, και φύτευε καπνά. Και είχε δέκα εφτά εργάτριες μέσα, ο Βασίλης. Μεταξύ αυτών ήτανε κι η πεθερά μου εργάτρια. Είχε μια αδελφή, τη Βαγγελία, πολύ καλή, τη γνώρισα, ναι... Και του είπε η Βαγγελία «Αν θελήσεις να παντρευτείς, αυτή θα πάρεις γυναίκα!». Αλλά όμως είχανε μεγάλη διαφορά ηλικίας. Ήτανε η πεθερά μου δέκα εφτά κι αυτός ήτανε τριάντα, ο συγχωρεμένος. Και εν πάση περιπτώσει, πήγε, λέει, και τη ζήτησε ο πεθερός μου με γκέτες και με άσπρο άλογο, με τη μάνα της, από την Καισαριανή. Τελικά παντρεύτηκε κι η πεθερά μου...

00:30:13 - η περιπέτεια του πατέρα του συζύγου: σύλληψη για λαθρεμπόριο καπνού και εγκλεισμός στις φυλακές Αβέρωφ – οικονομική δυσπραγία της οικογένειας Σκαπέτη - εργασία σε περιβόλια του Χαλανδρίου - η αναζήτηση του χαμένου κατά τη Μικρασιατική καταστροφή γιού του πατέρα Σκαπέτη, η πετυχημένη αναζήτηση μέσω του ΕΕΣ -η ανεύρεσή του και η σχέση μαζί του

Ήτανε καλά, μέχρι σε ένα σημείο που κάποιος τον ζήλεψε, λέει, ότι πήγαινε πολύ καλά και του λέει να πουλήσει τον καπνό, όχι στο... στο... στο Κράτος, όπως είναι, σα λαθρεμπόριο ήτανε. Και τον ξεγέλασε και του πήγε άνθρωπο με τζιπ, για να πουλήσει τον καπνό και να πάρει πολλά λεφτά. Όμως αυτό ήταν η αιτία... Αυτός ήτανε Ασφάλεια. Και του λένε «μπες κι εσύ μέσα!», αφού φορτώσαν τον καπνό και πάει στο Αβέρωφ, τις φυλακές. Και έλεγε πάντα η πεθερά μου: «Ο Θεός να σε φυλάει, παιδί μου, από γιατρό και δικηγόρο.» Οι δικηγόροι πια τους ξετίναξαν! Με αποτέλεσμα να βγει στη δουλειά. Όμως ο πεθερός μου αναζητούσε πάντα το χαμένο του το παιδί, το Γιώργο. Έχω γράμματα, έπρεπε να τα 'χω, κάτω είναι στο υπόγειο.

(ΝΣ) Ναι, όποτε μπορέσετε να τα βγάλετε...

(ΔΣ) Να βγάλω κανέναν, ναι, να βρω και τις ταυτότητες τους, τις έχω εκεί. Και έλεγε πάντοτε... Στον Ερυθρό Σταυρό έχει αποτανθεί Κι αλλού, και έλεγε «Αναζητώ το παιδί μου, το χαμένο μου παιδί Γιώργο, αναζητώ!». Τελικά τον βρήκε στο στρατό, όταν παρουσιάστηκε. Τον βρήκε στο στρατό... εεε... ήρθε εδώ το παιδί, τους γνώρισε. Με μια γιαγιά ήρθε. Δεν ήρθε ούτε με κανένα συγγενή του, αυτή το μεγάλωσε! Καλλιόπη! Και τον πάντρεψε κιόλας. Ναι! Εν τω μεταξύ, ήρθε εδώ, τον πήγαν, λέει, στου Λαμπροπούλου, τον ντύσανε, λέει η πεθερά μου, ο Μιχάλης, ξέρω 'γω... Εντάξει! Και είμαστε... Πηγαίναμε εμείς από την Ξάνθη, εκεί έζησε, εκεί μεγάλωσε, εκεί παντρεύτηκε, έχει τρία παιδιά. Πηγαίναμε εμείς καλοκαίρια στο Νέστο, έχουμε κάνει κάτι τρέλες εκεί πάνω, πολύ ωραία. Στο Νέστο! Πολύ ωραία, πολύ ωραία! Και μας αγαπούσε, κι εμένα, με παρακαλούσε εμένα «Κάτσε μη φύγεις! Κάτσε μη φύγεις!», «ρε Γιώργο μου...» λέω «...έχω δουλειά εγώ, έχω γραφείο, πώς να κάτσω;!». Πήγαμε το '74 που έγινε της Κύπρου και μας λέγανε εκεί οι χωριάτες «Μωρ' τι θέλετε εδώ πέρα; Πόλεμος θα γίνει! Εδώ θα αποκλειστείτε!». «Δεν πειράζει! Μαζί με τον πόλεμο κι εμείς!». Ναι! Εεε... περάσαμε ωραία και με το Γιώργο, έτσι, μέχρι που έφυγε κι αυτός απ' τη ζωή και η γυναίκα του έφυγε, αλλά είναι τα τρία παιδιά. Τώρα παντρεύεται μία ανιψιά μου, του καλού μου αδελφού... -του αγαπημένου μου, όχι του καλού μου! Όλοι καλοί είναι...- η κόρη, και παντρεύεται στη Θεσσαλονίκη, 18 Ιουνίου, και τώρα με περιμένουν τα ανίψια! Με περιμένουν τ' ανίψια! Σκαπέτηδες, αυτοί! Σκαπεταίοι, αυτοί! Να πάω εκεί και μου λένε «Δεν θα φύγεις, θεία, θα κάτσεις ακόμα, παραπάνω!». «Θα καθίσω».

(ΝΣ) Ο πεθερός, λοιπόν, απ' τη φυλακή... έμεινε πολύ στη φυλακή;

(ΔΣ) Ναι, ναι, ναι, ναι, ναι, ναι, τους τάραξε αυτό! Ναι, ναι, ναι, ναι, ναι, ναι!

(ΝΣ) Και μετά;

(ΔΣ) Και μετά αρχίζει ο αγώνας. Αρρώστησε, αρρώστησε, αρρώστησε. Και τον είχε, λέει, καθιστό, εδώ, η πεθερά μου. Και ο Μιχάλης με την πεθερά μου πήγανε και δουλέψανε στου... στου Γιαλέρη τα περιβόλια. Σ' αυτού.... [κουδούνισμα τηλεφώνου] ...σ' αυτού του συγγενή τους! Στου συγγενή τους, εκεί, πήγανε και δοουλεύαν εκεί, κι ο Μιχάλης μου... [κουδούνισμα τηλεφώνου] ...και η πεθερούλα μου μαγείρευε γιατί είχε πολλούς εργάτες από τη Νάξο, αυτός ο θείος. Και δουλεύανε εκεί. Ε, ήρθε κι ο Γιώργος, ας πούμε, αλλά ο Γιώργος δεν μπορούσε να κάτσει εδώ, δεν είχε συνηθίσει την Αθήνα, δεν είχε γεννηθεί, εκεί είχε τις παρέες του και έφυγε. [κουδούνισμα τηλεφώνου] Εντάξει, τα βρήκαμε και... γιατί ο πεθερός μου πέθανε και δεν τον... δεν τον άφησε εκτός σπιτιού και είχαμε και ιστορίες τέτοιες, αλλά διευθέτησαν ωραία, δεν είχαμε πρόβλημα κανένα. Ναι, μια χαρά όλα. Κι έτσι πέρασε και η περίπτωση του Γιώργου, ναι, που ήτανε λίγο δύσκολη. Ε, του δώσαμε αρκετά χρήματα, εντάξει, έφυγε. Και μόνος του το πρότεινε, ας πούμε, γιατί ο πεθερός μου τον αγαπούσε πολύ, φαίνεται, και δεν ήθελε να το βγάλει το παιδί απ' έξω, αυτό. Ναι, ήτανε... ήταν ωραία οικογένεια! Ήταν ωραίοι όλοι! Εγώ τους αγαπώ όλους και το σόι του άντρα μου και το σόι του και θέλω νά 'χω επαφή μαζί τους, δεν θέλω νά 'μαι ξεκομμένη, ούτε από δω, ούτε από κει.

00:34:54 - αναφορά στον ρόλο του καφενείου της οικογένειας Σκαπέτη στον Συνοικισμό Χαλανδρίου: η 'πιάτσα' όπου «κλείνονταν οι δουλειές»

(ΝΣ) Τώρα για το καφενείο, εδώ...

(ΔΣ) Το καφενείο...

(ΝΣ) Και για το Συνοικισμό να πούμε, έτσι...

(ΔΣ) Ναι. Το καφενείο...

(ΝΣ) ...τους ξέρετε όλους.

(ΔΣ) ... το καφενείο! Το καφενείο ήταν πολύ ωραίο. Το καφενείο, ο Μιχάλης μου έλεγε ότι το καφενείο είναι πανεπιστήμιο! Έτσι έλεγε, ο κακομοίρης. «Το καφενείο...», μου λέει, «... παιδί μου, είναι πανεπιστήμιο! Θ' ακούσεις κουβέντες, θ' αλλάξεις κουβέντες, θα πεις, θα σου πούνε, θα...». Και τού 'λεγα «Τι πανεπιστήμιο είναι, βρε παιδάκι μου, τι μου λες τώρα, άσε με!». «Πανεπιστήμιο είναι το καφενείο!». Και το βρίσκω τώρα, ας πούμε, όχι τότε, ήτανε και διαφορετικά, διότι στο καφενείο εξασφαλίζανε μεροκάματα οι άνθρωποι. Λέγανε «Πάμε στο καφενείο να... να... τους εργάτες! Να δούμε ποιους θα βρούμε!». Στην οικοδομή, τότε ήταν η οικοδομή, τότε δούλευε οικοδομή! «Πάμε στο καφενείο να δούμε, να βρούμε εργάτες!». Και κλείνανε μεροκάματα! Ποιοι θα πάνε αύριο στου Μιχαηλίδη. Μιχαηλίδης! Άσασ' τον αυτόν τον κακομοίρη! Τον ξέρατε;

(ΝΣ) Όχι

(ΔΣ) Ο Μιχαηλίδης! Πωπω! Ο Βασίλης! Έχει βαφτίσει αυτήν τη μικρή που έχει εδώ η κυρία, που γεννήθηκε το παιδάκι με τα ματάκια, τη Βάσω!

(ΝΣ) Α, τη Βασούλα!

(ΔΣ) Και της έχει δώσει το όνομά του.

(ΝΣ) Α! Μάλιστα! Κατάλαβα!

(ΔΣ) Ναι, ναι, ναι, ναι! Ο Μιχαηλίδης ήταν ένας εργολάβος... σπάνιος! Δηλαδή έκανε..., κι αυτό το σπίτι αυτός το 'χει φτιάξει. Δηλαδή έκανε... έκανε ό,τι μπορούσε, να κάνει σωστή δουλειά και στο τέλος να μην μείνει φράγκο! Να μην του μένει τίποτα! Δεν εκμεταλλευότανε καμία περίπτωση. Ήτανε εξαιρετικός! Ήτανε...

00:36:42 - περιγραφή του καφενείου Σκαπέτη στον Συνοικισμό Χαλανδρίου - δεκαετία 1940: μια εμβόλιμη ιστορία από τον καιρό της ναζιστικής κατοχής, η νοσταλγία Γερμανού φαντάρου για τη μητέρα του - εγκωμιαστικό πορτρέτο από την αφηγήτρια της μητέρας του συζύγου της

(ΝΣ) Πότε άνοιξε το καφενείο και πόσα χρόνια έμεινε;

(ΔΣ) Το καφενείο, το '25! Η πεθερά μου, το καφενείο το είχε κάτω, παιδιά, χώμα! Χώμα! Χώμα! Χώμα! Αλλά το είχε τόσο... το σφουγγάριζες! Το σφουγγάριζες με σφουγγαρόπανο! Ήτανε... Η πεθερά μου ήτανε φοβερά νοικοκυρά! Δεν μπορεί να... ούτε 'γώ τη φτάνω, ούτε κανένας! Χώμα! Και με δύο τζαμαρίες, μία τζαμαρία που είχε εδώ, έτσι, με τα καγκελάκια αυτά, έτσι. Μία από κει και μία από δω.

(ΝΣ) Δωδεκανήσου και...

(ΔΣ) Ναι, ναι! Και είχε κι ένα δέντρο εδώ απ' έξω, όχι αυτή, πώς τη λένε, αυτήνε που είναι εδώ έξω, που κάνει τα κέρατα αυτά, όχι χουρμαδιά. Πώς τη λένε αυτήν; Αφού έχω εδώ τώρα. Μιμμμμ...

(ΝΣ) Μουσμουλιά;

(ΔΣ) Όχι, δεν είναι μουσμουλιά, είναι... όχι, ούτε βελανιδιά, είναι αυτή που κάνει αυτά που τρώγανε στην Κατοχή, αυτά που τρώγανε...

(ΝΣ) Χαρουπιά;

(ΔΣ) Χαρουπιά! Είχε μία χαρουπιά εδώ ακριβώς. Κι έβαλα και εγώ τώρα μία και τη φύτεψα επίτηδες, λέω ξανά τη χαρουπιά να την έχουμε εδώ. Ναι! Εεεε, χροσόνια! Χρόνια! Αλλά... Εν τω μεταξύ, εν καιρώ Γερμανών, ένα... ένα σπουδαίο: Η πεθερά μου ήτανε νέα. Ήταν ωραία, ήτανε δύο μέτρα, ήτανε αφράτη, ήτανε... Ήτανε γυναικάρα! Ο πατέρας μου μού 'λεγε «Καημένη, θα σου δώσει μία έτσι...», πριν να τη γνωρίσει, «...και θα κάτσεις κάτω! Θα σε κάτσει!» [*μιμείται τη φωνή του πατέρα της*] Αλλά ήταν τόσο καλή μαζί μου! Λοιπόν και... εν καιρώ Γερμανών... Κάθε πρωί ήταν ένας Γερμανός εκεί απέναντι. Κάθε πρωί. Της έλεγε ο άντρας της: «Αγγέλα, κακό μπελά έχουμε στο κεφάλι μας!» [*μιμείται τη φωνή του πεθερού της*]. Κάθε πρωί ο Γερμανός εκεί. Κάθε πρωί ο Γερμανός, εκεί! Και δεν πλησίαζε στο μαγαζί. Τελικά κάποιος τον πλησίασε, κάτι έγινε, ε, του είπαν: «Έλα να πεις καφέ...», αυτό, αυτό, και της λέει με...: «Μαμα», της λέει. Της τό 'πε για να το καταλάβει ότι μοιάζει στη μάνα του, [*δείχνει με το χέρι της το πρόσωπό της για να δείξει ότι ο Γερμανός είπε στην πεθερά της ότι του θυμίζει τη δική του μητέρα*] ...«κι έρχομαι κάθε πρωί να σε βλέπω». Ο Γερμανός. Και τι... Είχα εγώ... έχω ένα τραπεζομάντηλο. Της έφερε ένα σεντόνι, το οποίο η πεθερά μου το έκανε τραπεζομάντηλο, άσπρο και τις έφερε κι εκείνες τις κουβέρτες, τις ολόμαλλες. Είχα μέχρι πρότινος και σιδέρωνα. Όχι μέχρι πρότινος, πριν είκοσι χρόνια, σιδέρωνα επάνω. Εκείνες τις

χακί τις ολόμαλλες τις κουβέρτες, της είχε φέρει. Κάθε φορά ερχότανε και κάτι της έφερνε. Ο Γερμανός! Κάτι της έφερνε, ναι, γιατί τη θαύμαζε ότι είναι ίδια η μάνα του. Ναι!

Η πεθερά μου ήτανε εξαιρετική! Ήταν υπεύθυνη! Τα παιδιά μου ήτανε βασιλοπούλα, μεγαλώσανε νοικοκυρεμένα, καθαρά, ερχόμουν από το γραφείο και τά 'βρισκα όλα στην εντέλεια! Όλα!

00:39:51 - η καθημερινότητα της αφηγήτριας I: εργασία στο γραφείο

(ΝΣ) Να κάνω μια παρένθεση, να μας πείτε για το γραφείο. Δεν μας είπατε τι δουλειά κάνατε τότε...

(ΔΣ) Εγώ ήμουνα δακτυλογράφος. Όλες τις δουλειές τις έκανα. Γιατί... [Γελάει] ...Πάλι θα περιαιτολογήσω, γιατί οι διευθυντές μου μ' αγαπούσανε! Και τα απόρρητα είχα, και ιδιαιτέρα ήμουνα, και τη μηχανή την κουβάλαγα μέσα στο γραφείο του διευθυντού! « Άντε, έλα Σία να γράψουμε τις εκθέσεις! ». Μόνον εγώ έγραφα εκθέσεις. Τριάντα δυο χρόνια ήμουνα σε μια καρέκλα. Να σας πω... σε μία καρέκλα! Δεν την άλλαξα, δεν με άλλαξε κανείς. Οι διευθυνταί πήγαιναν, ερχόντουσαν κι εγώ ήμουνα εκεί. Αφού είπα να την πάρω την καρέκλα αυτή, τελικά, γιατί μου ανήκει! Λοιπόν! Πέρασα πολύ ωραία υπαλληλική ζωή η αλήθεια, και στο αρχείο και στη βιβλιοθήκη και στο... και ιδιαιτέρα και... Καλά ό,τι, ό,τι ήθελε ο διευθυντής εγώ ήξερα. Γιατί ήμουνα η αρχαιότερη και τα... τα πάντα!

(ΝΣ) Από μικρή...

(ΔΣ) Ναι, όχι, ήμουν η αρχαιότερη, από μικρή.

(ΝΣ) Από μικρή!

(ΔΣ) Δέκα οχτώ χρονών, δέκα εννιά.

00:41:01 - κριτική της αφηγήτριας πάνω στο σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα και εξιδανίκευση της γυμνασιακής εκπαίδευσης που εκείνη έλαβε

(ΝΣ) Ναι. Είχατε τελειώσει το γυμνάσιο...

(ΔΣ) Είχα τελειώσει, όχι. Ένα, ένα χρόνο τελείωσα εδώ, στο Περιστέρι. Τον ένα χρόνο, εδώ. Ναι, ναι. Ε, φύγαμε άρον-άρον από κει, πήγα... πήγα ένα χρόνο στο... στο... πώς το λέγανε, όχι νηπια... το λέγανε... με παραπήγματα! Με είχανε κάνει μια πρόχειρη αυτή, αλλά ούτε και καθηγήτρια, ούτε τίποτα. Όμως οι καθηγηταί της Κεφαλλονιάς, της επαρχίας, δεν έχουνε καμία σχέση με τους καθηγητές που υπάρχουνε στην Αθήνα και στις πόλεις! Εκεί, παιδιά, μας

βάζανε να αποστηθίζουν αρχαίο κείμενο. «Πολλοί μοι προς εληλύθασιν, άνδρες Αθηναίοι...» [σημ. μη κατανοητό κείμενο], λόγος του Δημοσθένη «Κατά των σιτοπωλών». Αυτό! Ας πούμε, το μέτρο στον Όμηρο «Άνδρα μοι έννεπε, Μούσα, πολύτροπον, ος μάλα πολλά πλάγχθη, επί Τροίης ιερόν ποτολιεθρον έπερσεν.» [Απαγγέλει με μέτρο] Κι άλλο! Λοιπόν, μαθαίναμε γράμματα, μας έμεναν πράγματα. Εδώ δεν δουλεύουνε οι καθηγητές.

(ΝΣ) Στην επαρχία.

(ΔΣ) Στην επαρχία! Εδώ δεν δουλεύουνε. Τα παιδιά μου, ο Βασίλης μου πήγε στη Γερμανία, είδε κάτι εκεί που έγγραφε σε μία Φιλοσοφική Σχολή που έχουνε και το πήρε έτσι και μου λέει «Μάνα, έλα να μου πεις τι λέει αυτό! Τι λέει;». Γιατί εκείνο δεν καταλάβαινε τίποτα! Η Αγγελικούλα μου πρόλαβε, έκανε λίγο αρχαία. Εμείς κάναμε αρχαία, ανώμαλα ρήματα, κάναμε... κάναμε μάααθημα! Μάααθημα! Μάααθημα! Όλοι οι μαθηταί είμαστε μπροστά! Μπροστάρηδες! Δεν ήτανε δύο! Και τώρα έχω έναν πρώτο ξάδερφο μαθηματικό και του λέω «Έλα δω, ρε εσύ Διονύση μου, με πόσους μαθητές κάνεις μάθημα;». Λέει «Μ' αυτούς που πάνε μπροστά!». «Τι λες, ρε; Εσύ...», λέω, «...έτσι ήσουν; Έτσι ήσουν;». Ε, λέει «Μα πώς, θα μείνω πίσω...», λέει, «...άμα καθίσω ν' ασχοληθώ με όλους! Θα μείνω πίσω». «Τι πα να πει θα μείνεις πίσω; Οι άλλοι τι, κοιμούνται μέσα εκεί στην τάξη; Τι γίνεται;». Γιατί; Δεν είναι... δεν είναι... δεν είναι... Και το κακό ξεκινάει από την εκπαίδευση. Πέρα για πέρα! Πέρα για πέρα!

(ΝΣ) Έτσι είναι.

(ΔΣ) Γιατί; Γιατί τα παιδιά, γιατί, γιατί καταργήσανε τώρα τα αρχαία ελληνικά; Πού είναι η γλώσσα μας; Στο εξωτερικό και σε άλλες χώρες κάνουν! Πήγαμε στην Αγία Μαρίνα, κάποια φορά, και ήταν εκεί στην Αίγινα! Και ήτανε μ' ένα ζευγάρι, εξαιρετικοί άνθρωποι, στο ξενοδοχείο. Και λέω... η κυρίαμίλαγε ελληνικά! Λέω «Ελληνίδα;». «Όχι! Ο άντρας μου ...», μου λέει, «...κάνει... διδάσκει αρχαία ελληνικά στο πανεπιστήμιο!». Ιιιιχ! Λοιπόν μετά τον φώναξε και ήρθανε και καθίσαμε εκεί μαζί και όταν άρχισα εγώ να του απαγγέλω αρχαίο κείμενο, «Αχ!», μου λέει, «...τα ξέρεις καλά και τα ξέρεις κι απέξω...!». Λέω... «Έτσι με μάθανε εμένα οι καθηγηταί μου, έτσι μου είπανε! Έτσι μου εκάνανε!». Τώρα τα παιδιά δεν ξέρουν ούτε να μιλήσουνε, ούτε τίποτα! Είναι κρίμα!

00:44:32 – η αφηγήτρια ξεκινά μαθήματα Αγγλικής γλώσσας σε φροντιστήριο – διακοπή των μαθημάτων από τον πατέρα ως τιμωρία για τις κρυφές απουσίες ('κοπάνες') που έκανε

(ΝΣ) Κρίμα. Μάθατε και ξένες γλώσσες;

(ΔΣ) Όχι, επήγα... Α! Αγγλικά πήγα. Να σου πω, ξένες γλώσσες έμαθα πιο πολύ στο γραφείο. Εεε, επήγαινα φροντιστήριο Αγγλικά και ...[Γελάει] ...την κοπάνησα μια φορά κι ο πατέρας μου, ο πονηρός, μου την έστησε. Και... ήρθε σπίτι, «Τι έγινε;», μου λέει. Λέω, «Καλά πατέρα!». «Τι έκανες;». «Μια χαρά! Μμμμ, πππ, εεε ...». [Ηχοι αμηχανίας] «Εγώ...», λέει, «...ήσουν...», μου λέει, «...στο μάθημα; Ήσουν;». Λέω «Ήμουν!». «Ήσουν;». «Ήμουν!». «Δεν θα

ξαναπάς!». Και με σταμάτησε. Δεν μ' άφησε να ξαναπάω. Δεν μ' άφησε. Κι ήμουνα καλή, ε, εντάξει. Αλλά στο γραφείο... όλα τα κείμενα τ' άγραφα. Ναι, έχω μια φιλενάδα γεωπόνο, πολύ καλή, που είμαστε στο γραφείο μαζί και... και... λέει... Μετά αυτοί είχανε, κάνανε εισαγωγή πατάτας. Αυτή συνταξιοδοτήθηκε, έκανε εισαγωγή πατάτας και πήρε την Αγγελικούλα μου στο γραφείο. Πρώτη φορά έτσι! Μαθήτρια κι αυτή, έτσι; Μόλις είχε τελειώσει. Και της λέει, «Μοιάζεις στη μάνα σου; Άμα μοιάζεις στη μάνα σου θα σε πάρω, αλλιώς δεν σε παίρνω!». Ναι, ήμουνα καλή χωρίς υπερβολή, ήμουνα καλή, ήμουνα καλή, ήμουνα καλή, ήμουνα καλή! Μια φορά με σήκωσε ο γυμνασιάρχης, ένας... Θεός 'σχωρές τους όλους, με σήκωσε ο γυμνασιάρχης και διάβασα το κείμενο! Και... Ναι, και το διάβασα τόσο ωραία φαίνεται, που με έδιωξε αμέσως. Λέει «Αν μπορεί... Όποιος μπορεί να το διαβάσει έτσι το κείμενο, το αρχαίο κείμενο, να 'ρθει να το διαβάσει!». Και μου έβαλε ένα 18άρι κι εγώ πήδηξα απ' τη χαρά μου... Πέρασα ωραία! Κοίταξε, είμαι... είναι ο χαρακτήρας μου, που και τώρα ακόμα περνάω ωραία, μ' όλα μου τα τρωτά, τα άσχημα, περνάω ωραία, περνάω ωραία.

00.46.47 - η λειτουργία στο καφενείου - η καθημερινότητα της αφηγήτριας II: εργασία στο καφενείο και φροντίδα των παιδιών της – η οικειότητα στις σχέσεις της αφηγήτριας με τους γείτονες στον Συνοικισμό Χαλανδρίου και οι σχετικές παρατηρήσεις από τον σύζυγό της

(ΝΣ) Οπότε να γυρίσουμε πάλι στο Χαλάνδρι... γιατί ξέρετε πολλά πράγματα για το Συνοικισμό... Εκεί θα μας πείτε μερικά πράγματα, οι σχέσεις, η γειτονιά με τα...

(ΔΣ) Κοιτάξετε να δείτε, εγώ επειδή αγάπησα πάρα, πάρα πολύ τον άντρα μου, σας ξαναλέω, αγάπησα και το Χαλάνδρι περισσότερο από τον εαυτό μου, κι από την οικογένειά μου, κι από τη μάνα μου, κι από τον πατέρα μου. Ειλικρινά. Οι άνθρωποι, όταν ήρθα εδώ, εγώ ήμουνα μικρή κοπελίτσα, είκοσι δύο χρονών. Όμως τους έβλεπα όλους δικούς μου! Δικούς μου. Και μάλιστα ο Μιχάλης μια φορά, ο καημένος, μου λέει, «Κοίταξε να δεις, εντάξει, λίγο πιο ήρεμα μου...», μου λέει, «...γιατί...». Γιατί εγώ... «Έλα, γεια σου Γιώργο μου, τι κάνεις αγόρι μου; Τι γίνεσαι Γιώργο μου, Σπύρο μου, Τάκη μου;». «Και το “μου” ...», μου 'λεγε ο καημένος, «...τι το θέλεις;». «Έλα μωρέ! Και τι έγινε...», του λέω, «... πώς να μιλάω στους ανθρώπους; Τους βλέπω κάθε μέρα!». Ήμουνα κι εγώ μες στο μαγαζί! Η πεθερά μου είχε τα παιδιά. Εγώ ερχόμουν απ' το γραφείο, ανέβαινε η πεθερά μου επάνω, που ήτανε μαζί με τον Τσαλαπατάνη το Λευτεράκη, μικρό παιδί, ανέβαινε πάνω, της ετοιμάζα το φαγητό της, να φάει, να πλυθεί, να πάρει τα παιδιά να κοιμηθούνε, να ξαπλώσουνε, να παίξουνε, δεν ξέρω τι να κάνω. Εγώ, φωτιά στα μπατζάκια μου! Έβαζα τηγάνια, μπακαλιάρους, γαύρους, σουτζουκάκια, μπιφτεκάκια, ντολμαδάκια, ούτε ξέρω τι έκανα!

(ΝΣ) Ήταν μεζοδοπωλείο...

(ΔΣ) Ναι! Γιατί το βράδυ είχαμε ούζα! Και Σαββατοκύριακο σερβίραμε ταβέρνα! Κάναμε, κάποιες φορές, δέκα κοκορέτσια, Σαββατοκύριακο. Και τα τυλίγαμε μόνοι μας, εγώ κι ο Μιχάλης. Δέκα! Αγώνας, μεγάλος αγώνας! Αλλά ήτανε όλα ωραία, όλα ευχάριστα, όλα χαρούμενα, όλα... τι να σας πω! Ήτανε αλλιώτικα, ήταν ωραία ζωή. Ωραία! Πολύ ωραία!

00:48:52 - αναφορά της αφηγήτριας στον τρόπο διασκέδασης των νεαρών κατοίκων του Συνοικισμού Χαλανδρίου, δεκαετία '60 – ονομαστική αναφορά στους γείτονες κατοίκους του Συνοικισμού – η αγάπη της αφηγήτριας για τη ζωή γενικά και ειδικά για τη ζωή στον Συνοικισμό και στους ανθρώπους του – σχετικά με το θέμα της αλλαγής της ονομασίας της οδού Καρελλά

(ΔΣ) Οι άνθρωποι εδώ ήταν όλοι εξαιρετικοί. «Γκουχ!» έκανες, όλοι μαζί είμαστε! Όλοι μαζί! Οι γιαγιάδες, η κυρά Λένη, η κυρά Λένη, η Ρουμπίνα, η... η... Η μάνα του Πρόδρομου είναι η κυρά Λένη. Η Ρουμπίνα, είναι η μάνα του κουμπάρου μας. Μας στεφάνωσε ο Φάνης ο Πλατσόπουλος, και μου... και μου βάφτισε και το παιδί. Ήταν αδελφικοί φίλοι με τον Μιχάλη μου, ο Φάνης ο Πλατσόπουλος. Τα παιδιά αυτά της κυρά Λένης, ο Κοτρίδης, ο Βαγγέλης, που φύγανε πολύ νωρίς κι αυτά, πεθάνανε τα παιδιά. Εεεε, από δω, από δω! Εδώ, εδώ, δίπλα μας η Μαριάνθη. Η Μαριάνθη, αυτή η γιαγιούλα, και αυτή πολύ με τα παιδιά, είχε μεγάλη αδυναμία. Η Γεβεζού, η Γιωργία, η Τσαλαπατάνα, η Βασιλική! Είμαστε, είμαστε πολύ κοντά. Ήτανε η άλλη, η... εδώ... πώς τη λέγανε αυτήνε... η... κρητικιά, η... δεν θυμάμαι πως τη... Η κρητικιά, η... που είχε δυο παιδιά... λένε... που είχε δυο παιδιά, πώς τη λέγανε ... εδώ που το πουλήσανε το σπίτι..., τέλος πάντων. Ήταν η Γκούμainer. Η... η... η Γκούμainer ... Η Γκούμainer...[Γελάει] έβγαινε στο δρόμο κι έλεγε «Ε, εμείς έχουμε λίρες! Έχουμε λίρες!».

[Μιμείται τη φωνή της Γκούμainer] [Γέλια] Χιώτισσα αυτή! Αλλά είχε παντρευτεί το Γκούμα, με το καφεκοπτείο!

(ΝΣ) Ναι.

(ΔΣ) Ναι, αλλά ο Γκούμας και η μάνα του κι ο πατέρας του...

(ΝΣ) Από πού ήτανε ο Γκούμας;

(ΔΣ) ... από το Μελί. Μελιωτίνες ήτανε κι αυτές. Στο Μελί ήταν αυτή. Απέναντι ήτανε, αχ! τι να σας πω! Ήτανε ένας, ένας... μηχανικός, ο Νίκος, Τσαχρίδης. Αυτός, αυτός, αυτός, αυτός!

(ΝΣ) Και αυτός πρόσφυγας;

(ΔΣ) Ναι...! Βέβαια! Ο Νίκος! Εγώ, τελευταία, επειδή κι αυτός έχασε τη γυναίκα του νωρίς ο καημένος, και ήτανε με μία Ουκρανέζα. Και ερχόντουσαν εδώ τα βράδια, ο κυρ-Νίκος με την Ουκρανέζα, τους έκανα τσαγάκι, μηχανικός, πολιτικός μηχανικός! Μάλιστα, εεε, ναι, μου είχε αφιερώσει μία ωραία κασέτα. Για μένα μιλάει ο κυρ-Νίκος. Μιλάει για μένα! Θέλετε να την ακούσουμε;

(ΝΣ) Ναι, βεβαίως! Μετά!

(ΝΣ) Μετά! Λοιπόν... Ναι, την έχω πολύ πρόχειρη, γιατί μ' αρέσει και τη βάζω κάπου, κάπου. Λοιπόν! Ήταν ο κυρ Νίκος, αυτός, εξαιρετικός κύριος, η κυρία Χρυσούλα, πιο πέρα, η οποία

ήταν χρυσή γειτόνισσα κι αυτή. Η κυρία Χρυσούλα ήτανε... ήτανε ένας άνθρωπος του... του δώσε, έτσι,... της προσφοράς!

(ΝΣ) Το επώνυμο; Το επώνυμο;

(ΔΣ) Το επώνυμο είναι...

(ΝΣ) Καλά, δεν πειράζει!

(ΔΣ) Ναι, ναι, είναι... θα το δω, πρέπει να το δω! Δεν με βοηθάει και η μνήμη μου πάρα πολύ...

(ΝΣ) Δεν πειράζει! Δεν πειράζει!

(ΔΣ) Ναι, η κυρία Χρυσούλα! Ήταν αυτές εδώ, από δω, ήτανε του Γεωργίου η Ελένη! Επίσης κι αυτή! Με τον Βουρδούμπα, εμείς, είχαμε κάνει μία παρέα. Ο Στέλιος ο Λιμναίος, όχι! ...εγώ, ο Μιχάλης, ο Στέλιος ο Λιμναίος, ο Βουρδούμπας, η αδερφή του η Χριστίνα και πηγαίναμε στις Τζιτζιφιές! Στα μπουζούκια κι ακούγαμε την... την Καίτη Γκρέυς. Έλεγε... [Τραγουδάει] «Μια γυναίκα μόνο ξέρει να σου πει, μια γυναίκα που αγάπησε πολύ...». Λοιπόν, και μετά, ο μοναδικός που είχε αυτοκίνητο τότε ήταν ο Λιμναίος. Ένα πράσινο. Δεν ξέρω τι μάρκα και μετά πηγαίναμε στην Πεντέλη και τρώγαμε παγωτό, καφέ και μετά γυρίζαμε στον Αριστείδη. Ο Αριστείδης ήτανε... δεν το θυμάμαι, παιδί μου... ήτανε αυτή που είχε εδώ πέρα πέντε έξι παιδιά, δέκα, που... του Αχιλλέα, που τον Αχιλλέα τον σκοτώσανε οι Γερμανοί, εκεί στο δρόμο που πάμε, στην Ραφήνα! Που είναι ο σταυρός! Εκεί τον έχουνε σκοτώσει. Και αυτός είχε πολλά παιδιά! Πώς τη 'λέγαν τη γυναίκα του; Και..., ναι, ήταν ο Νταλιάκας, Νταγιάκας; ; Όχι, ο Νταγιάκας, πιστεύω ήτανε γαμπρός της. Κι αυτή είχε πολλά παιδιά, είχε και μία κοπέλα την Ντόρα, η οποία λίγο... πήρε άλλο δρόμο. [Χαμηλώνει τη φωνή της] Εμμ, αλλά τα αγόρια του ήταν πολύ καλά και πηγαίνανε στρατό και όταν ερχόντουσαν με άδειες, μου έλεγε ο Μιχάλης «Να μη φύγει ο... ο τάδε, να μη φύγει ο... ο... τα παιδιά του, για να τους δώσουμε χαρτιζίλι!», μου έλεγε. Λέω «Ναι!». Μου λέει «Ξέρεις τι μπαμπά είχαν αυτά τα παιδιά; Ξέρεις τι μπαμπά είχαν;». Ο Μιχάλης, τα παιδιά τα χαρτζιλίκωνε, εδώ του Συνοικισμού άμα πηγαίνανε στρατιώτες και ερχόντουσαν με άδεια. Ναι..! Και όταν έφυγε ο Μιχάλης μου, με πλησίασε ένα παλικάρι, μετά από μέρες, και μου λέει «Σκαπέταινα, να σου πω κάτι;». Λέω «Να μου το πεις». «Είχες το καλύτερο παιδί της γειτονιάς!». Να ναι καλά! Του Τζίμη... ο ανιψιός, είναι αυτός που μου το είπε. Ναι. Μετά ήταν ο Καραμπουρνιώτης! Ο... ο... Καραμπουρνιώτης, αυτός που είχε το χασάπικο. Και αυτός είχε... Και τώρα τα παιδιά του ακούω ότι ενδιαφέρονται πολύ για τα κοινά! Είναι λέει πρόεδρος;, τι είναι, αυτός εδώ που έχει τις «Ρίζες», το Σύλλογο! Ναι, ο Καραμπουρνιώτης! Ναι, μέχρι, λέει, που θέλει να αλλάξει το δρόμο αυτό το... αυτό... μου λένε...

(ΝΣ) Την οδό Καρελλά;

(ΔΣ) Ναι, την Καρελλά, λέει, ξέρω 'γω, τι να κάνει, δεν ξέρω. Ήτανε ο Καραμπουρνιώτης ο πατέρας, εγώ...

(ΝΣ) Τι λέτε εσείς για την οδό Καρελλά;

(ΔΣ) Όχι, εγώ... Κι εγώ θέλω να αλλάξει. Βέβαια. Ο πατέρας του Καραμπουρνιώτη του Γιάννη ήτανε Νικόλας. Και ήτανε σε ένα κτήμα του υπουργείου Γεωργίας, προϊστάμενος. Εκεί στους εργάτες, έξω. Που σκάβανε, που ανοίγαν τα νερά, που κάνανε... Κι ήταν πολύ καλός κύριος, ο Νίκος. Και η αδερφή του η Στέλλα! Γενικά η... Εμένα ο Συνοικισμός δεν μου έχει αφήσει καμία πικρία. Μ' έχει ευχαριστήσει.

00.55.34 - αναφορά στον Βαγγέλη Τσακιρίδη, τον σιδερά του Συνοικισμού Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970

(ΔΣ) Αν πούμε, δε, και για τον Βαγγέλη! Εκείνο είναι το αποκορύφωμα! Έτσι! Στέκεται υπεράνω! Ο Βαγγέλης... Όλα τα παιδιά του Συνοικισμού, άμα δεν είχανε δουλειά, τα 'παιρνε και τα 'παιρνε με μισθό, με ΙΚΑ, με όλα. Και κείνος, ούτε σπίτι δεν έκανε δικό του! Μόνο αυτό το σιδεράδικο που του άφησε ο πατέρας του! Δεν έχει τίποτ' άλλο! Αλλά ήτανε τόσο καλό παιδί, τόσο αξιοπρέπεια είχε, τόσο... τόσο... τόσο... Ψυχούλα ήτανε... Εμένα, εμάς, μας λάτρευε, κι εμένα μέχρι τελευταία. Εγώ πήγα σπίτι και τον είδα αλλά τελευταία δεν πήγα, τελευταία δεν...

(ΝΣ) Από πού ήρθε ο πατέρας του Βαγγέλη, η οικογένειά του, θυμάστε;

(ΔΣ) Από το Ικόνιο πρέπει να είναι αυτή. Είναι πιο μέσα αυτοί, δεν είναι... δεν είναι από 'δω έξω, είναι από πάνω, πιο μέσα, ναι, πιο μέσα. Η μάνα του... Ο πατέρας του είχε ένα καρότσι έξω από το γυμνάσιο και πούλαγε ξηρούς καρπούς. Και η μάνα του, λέει, για να γεννήσει παιδί, που δεν γεννούσε, πήγε στην Παναγία της Τήνου, την Ευαγγελίστρια, και κατάπιε, λέει, το φυτίλι. Ναι! Εντάξει! Ναι! Αλλά όμως η... η μανούλα του το πίστευε! Ότι έκανε αυτό και έκανε αυτό το παιδί, τον Βαγγέλη. Αλλά ο Βαγγέλης ήτανε, ήτανε άλλο πράγμα, δε... δε... Εμάς μας βοήθησε πάρα πολύ, μας βοήθησε. Στο μαγαζί είχαμε μεγάλη κατανάλωση από το Βαγγέλη! Οι δίσκοι πηγαίνοερχόντουσαν! Με αναψυκτικά, με καφέδες, με ούζα και 'δω, εδώ ο Βαγγέλης δεν έλειπε ούτε λεπτό μέσα απ' το μαγαζί. Απόδειξη ότι τον κατηγορήσανε τον άντρα μου για κομμουνιστή, αριστερό, επειδή έκανε παρέα με τον Βαγγέλη.

00:57:31 - δικτατορία 1967-1974 και Συνοικισμός Χαλανδρίου: αναφορά στις διώξεις που υπέστη από την Ασφάλεια, τους πληροφοριοδότες της και τις διαπλεκόμενες με την χούντα τοπικές αρχές του Δήμου Φιλοθέης, ο σύζυγός της αφηγήτριας Μιχάλης Σκαπέτης

(ΔΣ) Απόδειξη ότι τον κατηγορήσανε τον άντρα μου για κομμουνιστή, αριστερό, επειδή έκανε παρέα με τον Βαγγέλη. Και τον κυνήγησανε! Στη Φιλοθέη έφαγε άγριο κυνήγι και γι' αυτό πέθανε! Νομίζω.

(ΝΣ) Ποια χρόνια πέθανε;

(ΔΣ) Ωχ! Ποια χρονιά πέθανε ο Μιχάλης μου; Τοσο... το '85! 26 Ιουνίου!

(ΝΣ) Υπήρχαν αυτές οι διαμάχες ε; Αριστεροί, δεξιοί...

(ΔΣ) Ααααα, κοιτάξτε να δείτε, εγώ... Ε! τώρα δεν μ' ενδιαφέρει, δεν μ' ενδιαφέρει, του το 'χω πει και του ίδιου! Εεεε... εγώ, εμείς, είχαμε το μαγαζί. Εεεε... κάθε βράδυ ερχόταν η περίπολος. Κάθε βράδυ! Πέρναγε η περίπολος, δύο άντρες, της Ασφάλειας, ερχόντουσαν στο μαγαζί επειδή ο Μιχάλης -ήτανε στη Φιλοθέη- του δίνανε τσιγάρα αμερικάνικα. Τότε δεν κυκλοφορούσανε πουθενά. Μόνο ο Μιχάλης τα είχε. Κι είχε ένα παιδί. Όχι Σήφη... Σήφη τον λέγανε;, που ήταν στην Ασφάλεια στο Χαλάνδρι και του 'λεγε «Έλα, Σήφη, σου 'χω τσιγαράκια! Σου 'χω τσιγαράκια!». Του 'δινε, λοιπόν, τσιγάρα του παιδιού. Τον ξέρω, δεν ξέρω αν ζει τώρα. Κοντά στον «Εγκέφαλο», έχει σπίτι δικό του. Λοιπόν, ήτανε φιλαράκια με τον Μιχάλη, με αυτό το παιδί. Παντρεμένος τότε κι αυτός. Και μία μέρα ήρθανε με τον Κουφό, τον ξέρετε τον Κουφό; Τον έχετε ακούσει, της Ασφάλειας! Χρήστο τον λένε αυτόνε; Και ήρθανε μαζί εδώ, κάτω, και πάνε στου... στου Κακαβά το περίπτερο. Και... από τη Φιλοθέη είχε πέσει σύρμα ότι ο Σκαπέτης ή... εεε... δεν συνηγορεί υπέρ της Χούντας, τότε! Και ήρθαν εδώ, ωστόσο, στον Κακαβά και λένε «Τι γνώμη έχεις;». Ο Κουφός έπαιρνε γνώμες από τον Κακαβά. Λέει «Τι γνώμη έχεις...», λέει, «εσύ, ...για τον Σκαπέτη;». «Α! λέει, είναι φανατικός κεντρώος!». Τότε το «φανατικός κεντρώος» ήτανε «κομμουνιστής»! Εεεεμμ... ΚΥΝΗΓΙ ΑΓΡΙΟ! [Τονίζει τις λέξεις] Μέχρι που του αφαιρέσανε όλες τις αρμοδιότητες από την Κοινότητα, όοοοες!, και τον είχανε όλη μέρα και καθότανε... Τίποτα... Τον φάγανε λάχανο. Έχω γράμματα που τους έχω στείλει, που έχω δημοσιεύσει, τα 'χω!

(ΝΣ) Ναι, κι αυτά είναι ενδιαφέροντα για μας! Πολύ!

(ΔΣ)] Δεν ξέρω, ναι;

(ΝΣ) Άμα τα βρείτε... Να τα φωτοτυπήσουμε....

(ΔΣ) «Τον φάγατε!», τους λέω. Λοιπόν! Ήτανε τότε ένας, ένας πρόεδρος, ο Καζαντζίδης! Μέχρι που του... τέλος πάντων, πω πω πω, άστο, δεν θέλω αυτό να το θυμάμαι. Λοιπόν! Και... κατηγορ..., ναι! Και έρχεται εδώ ο Σήφης, ο αυτός, και τρέχοντας αυτός, άφησε τον Κουφό εκεί, «Ρε Μιχάλη!», του λέει, «πω, πω, πω! Ο Κακαβάς, βρε, τι έκανε...! Σ' έκαψε!» [Μιμείται τη φωνή του Σήφη], του λέει. «Αλλά δεν μπορώ να το καλύψω...», του λέει, «...γιατί ήταν κι ο Κουφός μαζί! Πώς να το καλύψω...», του λέει, «... παιδί μου!» Και του κάνανε ένα φάκελο του Μιχάλη στην Ασφάλεια, εδώ στο Χαλάνδρι, ΝΑ...! ΝΑ...! Πηγαίναμε στη Φιλοθέη, άλλη Ασφάλεια, πήρα εγώ, πήγα εγώ μαζί με τον Μιχάλη στην Ασφάλεια κι αυτός καθόταν πάνω στο γραφείο! Δερμάνης, Γερμάνης λεγότανε και καθότανε [Κουδούνισμα τηλεφώνου] απάνω στο γραφείο και του λέω «Συγγνώμη δεν σέβεστε, δεν σέβεστε εμένανε, τον άντρα μου, δεν σέβεσαι εμένα, δεν σέβεσαι τον εαυτό σου; Καβάλα στο γραφείο», του λέω, «θα μιλήσουμε;» Και του λεγε «Πες ότι είσαι κομμουνιστής! Πες ό,τι θες! ΠΕΣ ΟΤΙ ΕΙΣΑΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΓΣ!». [Ανεβάξει την ένταση της φωνής της] [Κουδούνισμα τηλεφώνου] Ναι, ναι. Τέλος πάντων!

Λοιπόν, εκείνο ήταν, ήτανε, το δράμα μας. Και μου 'λεγε, ο καημένος, όταν ήταν άρρωστος, με καρκίνο πνεύμονα, μου 'λεγε «Επήρες κι μένανε, φουκαριάρα μου, τι να σου κάνω; Και φορτώθηκες τέτοια βάσανα...». «Μιχάλη μου, Μιχάλη μου!». «Φορτώθηκες και συ, ήσουν άτυχη!», μου λέει. «Τι να σου πω, ήσουν άτυχη, ήσουν άτυχη!». Και πέθανε απ' αυτό το μαράζι. Απ' αυτό! Απ' αυτό! Τους το 'πα, εγώ τους έχω κάνει και γράμματα, τους έστειλα και αυτά αλλά ναι, ναι, ναι, ναι, ναι, ναι! Όλο σε απολογία τον καλούσαν! Για... για τίποτα! Αφού δεν είχε αρμοδιότητες, όμως τούτο μιά φορά, την απολογία του, πέρασε. Αφού δεν είχε αρμοδιότητες! Τους το 'πα μια φορά. «Τι απολογία τον καλάς, αφού δεν είχε καμία αρμοδιότητα!». Εγώ δεν ήξερα τίποτα! Του τα 'πα! Πήρε όλα, όλα! Όλα! Που πριν ήταν υπεύθυνος για όλα τα αυτοκίνητα. Γιατί τού 'κοβε στο αυτοκίνητο, στο ... κομμάτι αυτό. Και του τα' αφήρεσαν όλα! Και πηγαίνανε στο «Σαρακάκη», πήγαινε ο Μιχάλης μου «Σαρακάκη» και ξημερωνότανε εκεί και του 'λεγα «Βρε Μιχάλη μου, βρε, ένα τηλέφωνο δεν κάνεις;». «Η πρώτη που θα το μάθεις θα είσαι εσύ, αν πάθω κάτι!», μου έλεγε, «τι τηλέφωνα να κάνω, αφού είμαστε εκεί...», μου λέει, «...μπλεγμένοι με...». Α! Φέρνει ένα τιμολόγιο μια φορά και το ... Εκείνο ήτανε η αρχή του κακού! Του πιο κακού! Φέρνει ένα τιμολόγιο, ήτανε 146.000, του «Σαρακάκη», τώρα, απόδειξη! Και το' χανε μεταποιήσει και πήγε να υπογράψει ο Μιχάλης τώρα, στο γραφείο την... την απόδειξη που έφερε και την είχανε μεταποιήσει σε διακόσιες... πεντακόσιες χιλιάδες! Τα 'χανε, είχανε βάλει τρία τέσσερα μηδενικά και λέει, ο φουκαράς, «Όχι...», λέει, «εγώ δεν έφερα τέτοια απόδειξη εδώ. Όχι...», λέει, «... δεν έφερα εγώ τέτοια απόδειξη... δεν έφερα...», λέει, «...τέτοια απόδειξη!». Ναι! Και τότε... πού σε πονεί... Ναι, ναι... Κι άλλα! κι άλλα! κι άλλα! κι άλλα! κι άλλα! κι άλλα! Λαμογιές, οι κύριοι! Είχανε μάθει! Δεν βαριέστε... δεν ήτανε... Η τότε περίοδος ήτανε πολύ δυσάρεστη, ήταν πολύ στενάχωρη, όταν τον έβλεπα και ερχότανε έτσι... Α, πα, πα! Η μανούλα του...

01.03.58 - δικτατορία 1967-1974 και Συνοικισμός Χαλανδρίου: Αναφορά της αφηγήτριας στις διώξεις και στα κυνηγητά των κατοίκων του Συνοικισμού από το καθεστώς της δικτατορίας - αναφορά σε οπλοφορία ασφαλίτη μέσα στο καφενείο της οικογένειας Σκαπέτη - το καφενείο, στέκι χαφιέδων

(ΝΣ) Κυνηγήσανε κι άλλους εδώ στον Συνοικισμό; Θυμάστε;

(ΔΣ) Πώς;

(ΝΣ) Εδώ, στον Συνοικισμό, κυνηγήσανε κι άλλους στη διάρκεια της δικτατορίας; ...Της Χούντας;

(ΔΣ) Πως! Βέβαια, ήτανε ο... ο... Βέβαια, κοίτα, ήταν ελεύθεροι επαγγελματίες, ήτανε. Ο Μιχάλης ήταν στο Δημόσιο. Και τον εχτυπήσανε στο σταυρό.

(ΝΣ) Ναι, ναι.

(ΔΣ) Ναι, έτσι. Τώρα ο Γρηγόρης, ο τσαγκάρης εδώ πέρα... Ήτανε και δίπλα! Ο Γρηγόρης ήτανε δίπλα. Ο Γρηγόρης, ο Πάνος! Τον ξέρετε τον Πάνο τον γιο του...

(ΝΣ) Λίγο.

(ΔΣ) Εγώ... έχουμε... Έχουμε μεγαλώσει τα παιδιά αυτά, εδώ πέρα. Ο Γρηγόρης, ο Γιάννης, ο Γιάννης ο γιος του. Αυτός είναι κομπιουτεράς, ο Γιάννης, που σπούδασε στη Βουλγαρία, τον έστειλε το Κόμμα! Το Γιάννη! Τον έστειλε το Κόμμα στη Βουλγαρία και σπούδασε και πήρε και μία Βουλγάρρα, πολύ καλή κοπέλα! Την οποία ξέρω. Ήμουνα και στο γάμο τους! Ναι! Και... ο Πάνος, εξαιρετικά παιδιά! Εξαιρετικά παιδιά! Ο πατέρας τους, η μανούλα τους, χρυσοί! Ναι, ναι, ναι. Εντάξει!

(ΝΣ) Δηλαδή του κυνηγούσανε; Τους πιάνανε;

(ΔΣ) Κοίτα, κοίτα, κοίτα! Όχι, όχι, όχι! Όχι, έλα να σου πω, στο καφενείο τότε εγώ έπιασα μια μέρα ένανε, Σπανός, λεγότανε. [Ήχος κλήσης κινητού] Σπανός λεγότανε... συγγνώμη [Διακοπή] Για μερικούς είναι εύκολη η Χούντα. Και λένε ότι τη ζήσανε ωραία. Τέλος πάντων. Για μένανε ήτανε πολύ δύσκολη. Λοιπόν! Οι... οι ... Τότε είχαμε το μαγαζί εμείς και ήρθε ένας... εμάς μας... εμάς, εμάς μας... μας είχανε από κοντά, οι χουντικοί.

«Ο Σπανός με το όπλο-Χαφιέδες στο καφενείο»

01:05:46 Είχαμε και το υπόγειο κάτω και είχαμε κρασί. Είχαμε ε βαρέλια με κρασί και ανεβοκατεβαίναμε τη σκάλα. Μια φορά, λοιπόν, ανεβαίνοντας εγώ βλέπω ένανε... μπουουου! ...με το όπλο, έτσι! Εγώ τρόμαξα! Λέω... Νόμιζα ότι... Αυτός ήτανε άγνωστος στην περιοχή εδώ, φαίνεται, λέω «Κρασί...», λέω, «... πήρα...», λέω. Ναι! Μου λέει «Εδώ Σπανός!». [Παύση] «ΣΠΑΝΟΣ!» [Προφέρει το όνομα σαν προσταγή] Μα... Κοίτα, υπήρχανε άτομα που ερχόντουσαν στο μαγαζί και καθόντουσαν, δήθεν...

(ΝΣ) Πελάτες...

(ΔΣ) ...πελάτες και αφουγκραζόντουσαν κουβέντες! Ναι, το είχα ... το είχα αυτό δει πολλές φορές! Και έλεγα στο Μιχάλη «Πρέπει να προσέχουμε αυτά τα άτομα!». Και ήτανε... Ναι, ναι, ναι, ναι, ήτανε... Τα διέκρινες, ας πούμε, από μακριά!

01:06:53 - δικτατορία 1967-1974 και Συνοικισμός Χαλανδρίου: Ολονυχτία σε αποβιώσαντα γείτονα ανήμερα την 21η Απριλίου του 1967, σε καθεστώς απαγόρευσης κυκλοφορίας

Την ημέρα της 21ης Απριλίου είχαμε ένα συμβάν... τρομερό! Πέθανε το παιδί του Βασίλη του χασάπη. Ο Γιώργος! Ο οποίος κι αυτός ήτανε φιλαράκος. Αυτό, τότε, τα νεφρά του είχε, δεν υπήρχανε τα μέσα, τώρα που είναι τώρα οι... με αυτές που κάνουν...

(ΝΣ) Οι μεταμοσχεύσεις...

(ΔΣ) Όχι..

(ΝΣ) Αιμοκάθαρση;

(ΔΣ) ...η αιμοκάθαρση. Ναι, και πέθανε το παιδί! Και πέθανε εκείνο το βράδυ. Κι έπρεπε να πάμε, που είχανε νοικιάσει στου... στου Γρανίτσα, στου Αντωνιάδη – α, κι ο Αντωνιάδης ήταν εξαιρετικός κύριος- ...παραπέρα από του Γρανίτσα, στου Αντωνιάδη είχανε νοικιάσει σπίτι και έπρεπε να πάμε για την ολονυχτία. Το παιδί το ξημερώσαμε εκεί. Και πώς να πάμε, που απαγορευότανε η κυκλοφορία; Ούτε από δω μέχρι εκεί ! Πιάσαμε ένας-ένας, ένας-ένας ...τζούπου, τζούπου, τζούπου, τζούπ... και πήγαμε και καθίσαμε όλη νύχτα... Ήτανε δύσκολες, δύσκολες μέρες, δύσκολες!

01.08.10 - δικτατορία 1967-1974 και Συνοικισμός Χαλανδρίου: απόλυση Μιχάλη Σκαπέτη, συζύγου της αφηγήτριας από την εργασία του στον Δήμο Φιλοθέης, Μάρτης 1968, και ανάκλησή της ύστερα από προσωπική παρέμβαση της αφηγήτριας προς τον δήμαρχο της Φιλοθέης και στρατηγό - επιστροφή του Μιχάλη Σκαπέτη στην εργασία και συνέχιση τού εναντίον του πολέμου. Ευθείς κατηγορίες της αφηγήτριας κατά του περιπτερά και χαφιέ του Συνοικισμού Κακαβά, για τον στιγματισμό και αφανισμό του συζύγου της

(ΔΣ) Α! ναι, ναι, ναι! Του άντρα μου, του άντρα μου, του στείλανε... Τον απέλυσαν τον άντρα μου! Από τη Φιλοθέη! Από τη δουλειά του!

(ΝΣ) Το '67;

(ΔΣ) Ναι!

(ΝΣ) Κατ' ευθείαν!

(ΔΣ) Λοιπόν το απέλυσαν! Παττακός! Ήρθε, ο καημένος... Μάρτη μήνα, 13 Μαρτίου! Ήρθε ο καημένος, λέω «Τι έγινε, παιδάκι μου, τι έγινε, τι έγινε πάλι; Τι έγινε;». «Να! Πάρε!», μου λέει, «Διάβασε!». *΄Απολύεσαι, εεε, διότι, σε συζήτηση, δεν συνηγόρησες υπέρ της Χούντας΄.* [Παύση] Τότε ήτανε Δήμαρχος ο Καραμέρος, ένας στρατηγός! Ο Καραμέρος! Εεε... «Καλά!». του λέω. «Φέρ' το 'δω!». Το παίρνω το χαρτί εγώ, μεσημέρι ήρθε, και πάω στο... Πάω και βρίσκω το σπίτι του Καραμέρου, στη Φιλοθέη. Μόνη μου. Χτυπάω το κουδούνι, κοιμότανε ο Καραμέρος. Θεός σχωρέστονε! Λέω «Τι ώρα μπορώ...», λέω, «...να δω... να τον δω;». Λέει «Το... τάδε ώρα». Κάθισα σε μια στάση εκεί και περίμενα. Να περάσει η ώρα, να ξαναχτυπήσω. Χτύπησα την πόρτα, είχε σηκωθεί ο άνθρωπος, μόλις που σηκώθηκε, του είπε φαίνεται αυτή η υπηρέτρια -τι ήτανε μέσα, δεν ξέρω- του είπε ότι 'κάποιος σε ζήτησε' και είπα 'έτσι και λουπά', εγώ πήγα 'τι ώρα να 'ρθω; την τάδε ώρα', εντάξει, πήγα χτύπησα, μου ανοίξανε, μπήκα. Μόλις είχε σηκωθεί ο άνθρωπος απ' το κρεβάτι του και τού 'ψηνε καφέ!

Λέει «Κυρία Σκαπέτη, να πιείτε καφεδάκι;». Ο ίδιος! «Όχι!», λέω, «ευχαριστώ!». «Θα πάρετε τσιγαράκι;». « Όχι, ευχαριστώ!». Επί του θέματος . Λέω «Στρατηγέ μου...», λέω, «...αυτό το διαβάσατε πολύ καλά; Αυτό που στείλατε, που δώσατε σήμερα στον άντρα μου;». Λέει 'μου σου, ξου...', ξέρω γω... Λέω «Κοιτάξτε να δείτε, ο άντρας μου έχει κακοποιηθεί! Από ρουφιανιές! Ούτε κουμμουνιστής είναι, είναι ένας δημοκρατικότατος άνθρωπος που έχει δυο φωτογραφίες μες στο συρτάρι, που της άφησε ο πατέρας του. Η μία είναι του Πλαστήρα και άλλη του Βενιζέλου! Εάν ο Βενιζέλος κι ο Πλαστήρας ήταν ανθέλληνες, ήτανε παλ... ήταν έτσι... ήταν αλλιώς...», του λέω, «... εντάξει! Εάν όχι, αυτό. Και τι θα κάνει...», του λέω, «...σ' αυτή την ηλικία ο άντρας; Πού θα πάει να δουλέψει; Τι θα κάνει; Και γιατί να γίνει αυτό; Γιατί;». Με άκουσε, με άκουσε, με άκουσε, και μου λέει «Φέρ'το δώ! ...Να πεις του άντρα σου αύριο το πρωί να 'ρθει στη δουλειά του!». Αλλά και που πήγε, ο κακομοίρης, μετά έγιναν εκλογές, ήρθε αυτός ο Καζαντζίδης... Μέχρι που του είπε «Να πάρεις το λάστιχο μια μέρα, και να πας να πλύνεις τα παράθυρα του σπιτιού μου στη Φιλοθέη!». «Δεν είσαι καλά!», του λέει. «Εγώ ούτε της γυναίκας μου τα παράθυρα δεν έχω πλύνει, θα 'ρθω να πλύνω τα δικά σου τα παράθυρα; Είσαι καλά...», του λέει, «... χριστιανέ μου; Δεν είμαστε καλά!». Τέλος πάντων, έγινε ένας άγριος πόλεμος του Μιχάλη στη Φιλοθέη. Κι αυτό δεν το έχω ξεπεράσει ποτέ, ούτε θα το ξεπεράσω! Ένας άγριος πόλεμος. Και αιτία; Ιδού! Α, εν τω μεταξύ ήταν εδώ... Ήταν εδώ, μια μέρα...

(ΝΣ) Για τον Κακαβά εννοείτε;

(ΔΣ) Ναι! Πεθαμένος ο Μιχάλης! Και πήγα εκεί, δε θυμάμαι γιατί, και του λέω « Άκουσε να σου πω! Κι εσύ έβαλες το χεράκι σου! Και το 'βαλες... ουσιαστικά!». 'Βου... βου... βου...'. «Άσ' το το μπου, μπου, μπου...», του λέω, «... και τελειώσαμε!». «Κρίμα...», μου λέει, «...που έφυγε έτσι ο Μιχάλης...». Λέω «Εσύ έβαλες το χεράκι σου!»...

01.12.13 - Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: αναφορά της αφηγήτριας στα μαγαζιά του Συνοικισμού.

(ΝΣ) Λοιπόν εδώ, στον δρόμο, ήταν το καφενείο...

(ΔΣ) Ήταν εδώ στο...

(ΝΣ) ...ο τσαγκάρης...

(ΔΣ) Ο τσαγκάρης, το καφενείο, ο Γεωργίου ο μανάβης ο Γεωργίου ο Γιώργος...

(ΝΣ) Ο παντοπώλης, ε;

(ΔΣ) Ναι, ο παντοπώλης, ήτανε ο Γουρδούμπας, ο αδερφός του μανάβης... α! ήτανε κι ο Θοδωρής, μανάβης! Πριν! Που είχε νοικιάσει στου Κουρούνη, εδώ! Χρόνια... καλός μανάβης ο Θοδωρής!

(ΝΣ) Κι αυτός πρόσφυγας!

(ΔΣ) Ναι, ο Θοδωρής με τη γυναίκα του. Ναι! Ναι, κοριτσάκια, έχει ένα σωρό παιδιά κι αυτός. Πολύ καλός!

(ΝΣ) Κι εδώ πιο πάνω;

(ΔΣ) Ήταν ο Χιώτης! Ο Χιώτης με την... Αγγελική τη λέγανε;

(ΝΣ) Ελένη.

(ΔΣ) Ελένη! Την κυρά Λένη, ναι. Την κυρά Λένη, ναι, εξαιρετική κι αυτή κυρία.

(ΝΣ) Και απέναντι;

(ΔΣ)] Απέναντι, ο γαλατάς!

(ΝΣ) Ο γαλατάς.

(ΔΣ) Ο γαλατάς. Ο οποίος είχε ανοίξει εδώ αρχικά, εδώ, απέναντι από μας, και μετά έφυγε και πήγε εκεί. Και ο Λεπενιώτης. Ναι, ναι, ο Γιώργος με τη...

(ΝΣ) Δημητρούλα.

(ΔΣ) Δημητρούλα, πως τη... Τούλα!

(ΝΣ) Την Τούλα.

(ΔΣ) Η Τούλα, ναι! Και μ' αυτούς περάσαμε ωραία, δεν είχαμε πρόβλημα. Ήταν καλοί άνθρωποι.

(ΝΣ) Ο σιδεράς... καλά παιδιά.

(ΝΣ) Ο σιδεράς, ναι, ήταν ο Τζίμης, ο άλλος από δω, κι ο άλλος ο Τζιμάκος, που έλεγε ο Μιχάλης μου, από δω! Ήτανε κι αυτά τα παντοπωλεία...

(ΝΣ) Ήταν τρία, τέσσερα παντοπωλεία!

(ΔΣ) Ναι! και δουλεύανε όλοι, ε; Δουλεύανε όλοι! Ήτανε... Ήτανε, παιδιά, κι ένας άλλος που έφτιαχνε τα πήλινα! Ο... πώς τον λέγανε; Πολύ καλός! Πήλινα! Εδώ είχε ένα φούρνο που τά 'ψηνε. Εδώ πάνω, έτσι που πάμε προς τα πάνω...

(ΝΣ) Που πηγαίνουμε προς Ριζάρειο;

(ΔΣ) ...Όχι! Εδώ, εδώ στη Γρίβα, στην... Κάπου 'δω! Εδώ, εδώ, εδώ! Ναι, είχε κι αυτόνε.

(ΝΣ) Σ' ένα οικόπεδο; Που είναι άδειο αυτό το οικόπεδο!

(ΔΣ) Ναι, ναι, ναι, ναι! Είχε το...

(ΝΣ) Μικράς Ασίας και...

(ΔΣ) Ναι, ναι, ναι, είχε τα πήλινα! Αλλά ήτανε πρόσφυγας αυτός! Ήταν πολύ καλός! Ναι, ήτανε ο Κυριάκος, αρχικά, ο Γεωργίου, ο μπαμπάς του... Ο μπαμπάς του παντοπώλη, με την Ευδοκία, τη γυναίκα του!

(ΝΣ) Ο παππούς του Κυριάκου.

(ΔΣ) Ο παππούς του Κυριάκου! Ο οποίος, ο οποίος ήτανε βάνουσος, μου έλεγε η πεθερά μου. Ήτανε... Ήτανε άγριος άνθρωπος. Είχε... είχανε... Είχανε ιστορίες αυτοί από κει. [Γελάει] Αλλά και ο Γιώργος ήτανε δύσκολο σαν άντρας. Ε, ο Μιχάλης όχι τόσο, ας πούμε. Αλλά αυτοί ήτανε δύσκολοι! Ήτανε... γκάγκαρος, ας πούμε, Μικρασιάτης, ναι, ναι! Υπήρχανε δυο λογίων.

01:14:57 - Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: αναφορά της αφηγήτριας στη μουσική του Συνοικισμού, στα ρεμπέτικα κα στους οργανοπαίχτες

(ΔΣ) Εδώ, εδώ στο τετράγωνο, λίγο παραπάνω, έπαιζε ούτι ο Κώστας. Ο Κώστας. Έπαιζε ούτι. Αλλά όταν άρχιζε, παιδιά, να παίζει ούτι, το κράταγε δυο μέρες. Μέρα, νύχτα! Γλέντι;! Τραγούδι;!

(ΝΣ) Τι τραγουδούσανε; Τι τραγούδια;

(ΔΣ) Ρεμπέτικα, ρεμπέτικα!

(ΝΣ) Ρεμπέτικα.

(ΔΣ) Ρεμπέτικα. Ρεμπέτικα. Εγώ, όταν τ' άκουσα... «Κοίτα! Τι σαχλαμάρες...», λέω, «...είναι αυτά;», είπα μέσα μου. Αλλά όμως, το ρεμπέτικο, αλλάξανε ας πούμε τη νοοτροπία, ε... ξέρεις, της καντάδας... εδώ, που ήτανε παλιά... η Αθήνα και λοιπά. Ήτανε το ρεμπέτικο κι ήτανε... Κοίταξε να δεις, εγώ έχω ένα φίλο μουσικό και κοντέψαμε να πλακωθούμε μία μέρα, γιατί αυτός είναι... εντάξει, γράφει κιόλας μουσική και λοιπά, και μου λέει «Μα είναι τραγούδια αυτά; Μα είναι μουσική αυτή;». «Γιατί δεν είναι; Γιατί δεν είναι; Είναι μια άλλη, μια άλλη μουσική! Δεν είναι η μουσική η επτανησιακή, είναι... η μικρασιάτικη!». Αυτά που φέρανε από κει!

01.16.09 - Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: Αναφορά της αφηγήτριας στην προσφυγική κουζίνα και στα νέα εδέσματα που έφερε στην Παλιά Ελλάδα – η τελετουργία του φαγητού και η τέχνη του νοικοκυριού -εκ νέου αναφορά στην (αρχετυπική) Σμυρνιά πεθερά της και στα γλυκά του κουταλιού

(ΔΣ) Φαγητά δε... δεν μπορούσαμε... Τα φαγητά τους, αυτές, ήτανε αριστουργήματα! Το μιάμ δεν το ξέραμε εμείς. Ιμάμ! Ούτε τα ντολμαδάκια τα γιαλαντζί, ξέραμε! Εδώ τα μάθαμε, από τους Μικρασιάτες! Τα γιαλαντζί, τα ντολμαδάκια, τα... τις μελιτζάνες και τόσα άλλα! Είχανε, είχανε...

(ΝΣ) Σουτζουκάκια!

(ΔΣ) ...σουτζουκάκια! Είχανε μία τέχνη στη μαγειρική και δίνανε μεγάλη σημασία. Εμένα η πεθερά μου, παιδιά, όταν καθόταν να φάει, όταν καθότανε να φάει... -πλάκα είχε η Αγγελικούλα, την έκανε καμιά φορά, της έλεγε «Γιαγιά, έλα, δεν θα κουνηθείς!». Κουνιότανε μία από δω, μία από κει, μία από κει, για να βρει την κατάλληλη θέση να κάτσει στο τραπέζι. Ναι, δεν... να βρει την κατάλληλη... δηλαδή... Ναι, ναι, και ...

(ΝΣ) Τη στάση!

(ΔΣ) ... ναι, αυτό που θα τη βολεύει απόλυτα! Δηλαδή, ιερή Η στιγμή του φαγητού. Δεν είχε... Όχι, όχι, όχι... Ναι. Ήθελε η φουκαριάρα, έτσι, και της άρεσε να τρώμε όλοι μαζί. Ήθελε, το ήθελε πολύ. Όλοι μαζί! Έλεγε «Καλά τις καθημερινές δεν τρώμε, τις Κυριακές τουλάχιστον ας το εφαρμόσουμε να τρώμε όλοι μαζί!». Το τραπεζομάντηλο... Α! Δεν... Το τραπεζομάντηλο; Δεν σου λέω τίποτε! Φιρφιρένιο ήτανε! Σίδερο; Άφταστο! Της έμοιασε η κόρη μου, ίδια ήταν. Εεε, το τραπεζομάντηλο; Α! Ερχόντουσαν οι γαμπροί, οι γαμπροί μου, των αδερφών μου οι άντρες, από κάτω. Και γελάγαν. «Δημοσθένη μου, θέλεις καφέ;», «ακόμα δεν τον έψησες κυρ Αγγέλα;», «πάω, Δήμο μου, πάω, πάω Δημοσθένη μου, πάω!». Ο δίσκος με το πετσετάκι, απαραίτητος! Και χαρτοπετσέτα μέσα, το γλυκό του κουταλιού δε, δεν τις έλειπε ποτέ. Έκανε πολλά γλυκά κι έμαθα και εγώ. Έκανε πολλά γλυκά του κουταλιού και μαρμελάδες. Ο Μιχάλης μάς έφερνε από τη Φιλοθέη τα καλύτερα νεράντζια. Ήξερε κάτι νεραντζιές εκεί και έφερνε τα καλύτερα νεράντζια. Μέεερες τρίβαμε νεράντζια, για να φτιάξουμε το νεραντζάκι. Το νεραντζάκι! Όχι το νεράντζι! Το νεραντζάκι! Ναι. Και ο Μιχάλης μου, κάθε πρωί, πριν ξεκινήσει να φύγει για τη δουλειά του, ήθελε να φάει ένα νεραντζάκι. Του άρεσε πολύ. Ήτανε ωραία η ζωή εδώ, ας πούμε.

01:18:47 - Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: Οι σχέσεις αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας μεταξύ των γειτόνων – αναφορά της αφηγήτριας στις γυναίκες του Συνοικισμού και στη μεταξύ τους οικειότητα και αλληλεγγύη – η τέχνη του κολλυβόζουμου

(ΔΣ) Μετά, ήταν αγαπημένοι, βρε παιδί μου, ήτανε...

(ΝΣ) Οι γυναίκες κάνανε παρέα, ε;

(ΔΣ) ...είχανε, είχανε... ακούσματα, δηλαδή είχανε αυτί τεντωμένο!

(ΝΣ) Νοιαζόντουσαν!

(ΔΣ) Ναι, νοιαζόντουσαν! Ποια... Ερχόταν η κυρά [ακατάληπτο] νύχτα! «Αγγέλα μου, σε παρακαλώ...», χτύπαγε την πόρτα!, «... ο Νίκος κάτι έχει πάθει!». Την έβλεπες αμέσως, αγόγγυστα, να πάει εκεί, να κάνει του παιδιού μια κομπρέσα, να του κάνει ένα χαμομήλι, να την κοιτάξει, να τη δει... Αυτή η κυρά, η κυρά Τσαλαπατάνα, αυτή, η Βασιλική, έκανε το κολλυβοζούμι. Η Αγγελικούλα μου, άμα δεν έφερνε η Τσαλαπατάνα κολλυβοζούμι, δεν ήτανε καλά. «Γιαγιά, είπες στη κυρά Βασιλική να μας φέρει το κολλυβοζούμι;». Έφτιαχνε ένα πολύ ωραίο κολλυβοζούμι. Πάντα! Και... το μοίραζε στη γειτονιά!

(ΝΣ) Το μοίραζε στη γειτονιά.

(ΔΣ) Το μοίραζε στη γειτονιά, ναι. Μετά... Το κόλλυβο, παιδιά. Ξέρεις τι σημασία δίνανε στο κόλλυβο; Κόλλυβο! Όλες! Ποια θα κάνει το πιο καλό κόλλυβο! Και έδινε η μία στην άλλη! Με τα μυρουδικά μέσα, με τα πάντα, με τα ωραία! Το κόλλυβο; Δεν έλειπε καμία από την εκκλησία, Ψυχοσάββατο. Όλες, μία πίσω από την άλλη! « Τι ώρα θα πάμε;», «τι ώρα θα φύγουμε;», «τι ώρα θα κάνουμε;». Αν πεις, δε, τις γλαστρούλες... τους τενεκέδες που τους βάφανε, με ασβέστη!

(ΝΣ) Τα λουλούδια, παντού.

(ΔΣ) Και τα λουλουδάκια ήτανε γύρω-γύρω, γύρω-γύρω από παντού... Εγώ ήρθα 'δω, παιδιά, κι όταν μπήκα σπίτι είχε στρώσει ένα τσουλάκι η πεθερά μου, ήρθαμε με μια ανθοδέσμη τότε, τώρα κοπελίτσα εγώ... και είχε στρώσει ένα τσουλάκι εκεί, στο προσφυγικό! Και δεν το πάτησα! Της τό 'πα μετά. Δεν το πάτησα, να μην της το λερώσω.... Ήτανε φιρφιρένιο από καθαριότητα! Και λέω «δεν το πάτησα!», «μα γ' αυτό...», λέει, «... το 'χω παιδί μου!». Δεν το πάτησα! Ήτανε, ήτανε, ήτανε τελειομανής στην καθαριότητα. Τι να σας πω;

(ΝΣ) Και οι άλλες γειτόνισσες, ήταν...

(ΔΣ) Όλες καλές ήτανε, καλές! Η Βαρνάβα, εδώ, η Χαρίκλεια, εε, καθόντουσαν, παιδί μου, βγαίναν έτσι, έτσι, βγαίναν στην πόρτα και πιάνανε κουβέντα! Διάφορα, τα δικά τους! Μπουρ, μπουρ, μπουρ, μπουρ, όρθιες! Λέω, μα τι λένε τόση ώρα;, λέω, τι λένε; τι λένε; τι λένε; Εν τω μεταξύ η πεθερά μου εμένα, επειδή ήτανε πολύ του νοικοκυριού... -καμιά φορά έβγαينا στο μπαλκόνι, και τώρα, μεγάλη που ήμουνα, και ε! περνούσε καμία «γεια σου, τι κάνεις;» «Καλά!»- ...και μου 'λεγε «έλα, έλα, από πίσω, από πίσω, εδώ! Έλα, άντε, άστηνε να φύγει, άστηνε να φύγει, κουβέντα θέλει αυτή! Έλα να τελειώνουμε τις δουλειές μας, άστηνε να φύγει!». [Γέλια] Ναι, ναι, ναι, ναι, μ' αγαπούσε, η καημενούλα, εντάξει, εντάξει, εντάξει, εντάξει. Ζήσαμε καλά μαζί... περάσαμε πολύ ωραία... θα τη θυμάμαι πάντα, εεε, και τους ανθρώπους όλους αυτούς... Ο Βαρνάβας, απέναντι, ο οποίος έπινε! Τύφλα! Αλλά άμα μ'

έβλεπε «κα, κα, κα, κα, κα!» και «μπάρμπα Νίκο! Θέλεις ένα παγωτάκι;», «ε, φερ' το μου!», μου 'λεγε. Τσαφ-τσουφ, εγώ... Έμενε απέναντι ο γαμπρός του, ο Θανάσης. Αυτός είναι Κορίνθιος, από τα Εξαμίλλια και τη ζωή μου την... την έζησε! Αυτός ήτανε στο Ναυτικό, στα υποβρύχια. Εεε... και ακόμα τώρα μού λέει «σαν και σένα...», μου λέει, «... δεν υπάρχει άλλη!» Έτσι, επί λέξει. Λοιπόν! Βγαίναμε μαζί το πρωί να πάμε στο γραφείο, με το Θανάση αυτόν. Δεν μου μίλαγε, δεν μου 'λεγε καλημέρα. Λέω... καλά, μία φορά, δύο φορές, τρεις φορές, την τέταρτη, του λέω «Έλα δω, βρε, έλα δω, βρε χριστιανέ μου!», του λέω. «Γιατί δεν μου λες καλημέρα; Αφού μαζί βγαίνουμε! Μία καλημέρα, άστη κι ας πέσει κάτω! Μία καλημέρα!». Παιδιά, το έχει να το λέει, ας πούμε, και όταν τον κάλεσα στο γάμο του Βασίλη μου, που ήτανε μαζί και οσο... γιατρός, οσο... Νίκος, οσο... του λέει «Ξέρεις τι μου 'χει κάνει αυτή; Με έχει κάνει... μου λέει... στα καλά καθούμενα, μου λέει 'καλημέρα, γιατί δεν μου λες;'. Του τό 'πε του γιατρού του... του Νίκου του...

(ΝΣ) Καθάριου;

(ΔΣ) Όχι. [Παύση] Δεν με βοηθάει η μνήμη μου, είναι λίγο... έχω χάσει.

(ΝΣ) Ε, τόσα ονόματα!

(ΔΣ) Έχω χάσει. Λοιπόν! Και του λέει «Ξέρεις τι μου έχει κάνει αυτή; Με έχει στήσει απέναντι στον τοίχο!». Αλλά μετά, όμως! Οουου! 'Καλημέρες' ένα σωρό!

01:23:58 – Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: οι γιορτασμοί και τα γλέντια των θρησκευτικών εορτών - ο γιορτασμός του Κλήδονα και του Αη Γιαννού – σχόλιο της αφηγήτριας σχετικά με την σύμπνοια στις μεταξύ τους σχέσεις και στην ολιγάρκεια που χαρακτήριζε τους κατοίκους του Συνοικισμού κατά το παρελθόν, σε αντίθεση με τις αποξενωμένες και ανταγωνιστικές σχέσεις που πλέον κυριαρχούν

(ΝΣ) Και τι άλλα... Κάτι γλέντια που κάνατε με τη...

(ΔΣ) Γλέντια; Γλέντια;

(ΝΣ) ...ομαδικές....

(ΔΣ) Γλέντια; Γλεντια; Εεεε, τα γλέντια γινόντουσαν σε... σε... σε... περιπτώσεις... γεγονότων. Α! Ναι! Όχι, όχι! Και όχι μόνο! Στην Αγία Παρασκευή... [Κουδούνισμα τηλεφώνου] ...όλος ο Συνοικισμός, της Αγίας Παρασκευής, πήγαινε πάνω! Όλος ο Συνοικισμός πήγαινε πάνω! Εεε, στην Αγία Βαρβάρα, εδώ στο Ψυχικό, όλοι! Στην Αγία Μαρίνα, εδώ στα Μελίσσια, όλοι μαζί! Ξεκινάγαμε. Όλοι μαζί, όλες μαζί, πάμε! Όλες μαζί! Όλες μαζί. Εεε...

(ΝΣ) Τ' Αη Γιαννιού;

(ΔΣ) Τ' Αη Γιαννιού... Τ' Αη Γιαννιού ήταν ο Κλήδονας!

(ΝΣ) Ναι, αυτά να μας πείτε....

(ΔΣ) Ο Κλήδονας ήταν... Αλλά εγώ τον έκανα τον Κλήδονα, μωρέ, δεν τον κάνανε τούτοι.
[Κουδούνισμα τηλεφώνου] Τον Κλήδονα τον έκανα εγώ! Όχι, τον κάνανε, όχι, ψέματα, όχι, ήταν ο Κλήδονας...

(ΝΣ) Τον Αη Γιάννη κάνατε εσείς. Με τις φωτιές!

(ΔΣ) Ναι! Ο Κλήδονας ήτανε στην αυλή του Κουρούνη. Εδώ δίπλα. Εεε... και η Μαριγώ η Καλούδα! Η Μαριγώ, μαζί! Και η Γκούμαινα του...του... του... αυτουνού... του.. του καφετζή η γυναίκα! Αυτοί είχανε, από ημερολόγιο, χαρτάκια, που είναι εκείνα τα σόκιν... ε; [Γελάκια]

(ΝΣ) Τα στιχάκια;

(ΔΣ) Ναι, τα στιχάκια. Ναι, ναι! Λουπόν! Τράβα ένα στιχάκι, τραβάγαμε από ένα στιχάκι, εεε, και... Όχι, έριχνε κάτι μέσα εκεί, νομίζω, κάποιος, και μετά, τράβα ένα στιχάκι, και του το διάβαζε δυνατά! Χαμός γινότανε! Και ήτανε τι θα σου τύχει τώρα! Αλλά ήτανε διασκέδαση πραγματικά και να είναι όσολη η γειτονιά εκεί! Η Τούμπαινα, η Τούμπαινα, η Τούμπαινα, η Αγγελική... Ναι, η Τούμπαινα έβγαινε η καημένη! Θεός σχωρέστην!

(ΝΣ) Αυτό πότε γινότανε; Αυτό το έθιμο;

(ΔΣ) Εεε, νομίζω, τότε! Είκοσι τρεις, τ' Αη Γιαννιού!

(ΝΣ) Τ' Αη Γιαννιού κι αυτό!

(ΔΣ) Ναι, τ' Αη Γιαννιού κι αυτό, ναι!

(ΝΣ) Και μετά άναβαν οι φωτιές!

(ΔΣ) Μετά άναβαν τις φωτιές. Ακριβώς! Ήτανε ωραία, παιδιά, ήτανε... Υπήρχε σύμπνοια. Υπήρχε... υπήρχε... μια αυτή..., σύμπνοια, μία αδελφοσύνη. Τότε δεν ήτανε 'εγώ θα πάρω το καλύτερο αυτοκίνητο, εσύ έχεις μικρότερο... εγώ θα πάρω πιο μεγάλο, θα πάρω BMW, εγώ θα πάρω Mercedes, εγώ θα πάρω...' [Κάνει τη φωνή της να ακούγεται αστεία] ...Τότε δεν... Ήτανε όλοι ίδιοι. Κι ίσως είναι κι αυτός ένας λόγος που απομακρυνθήκαμε τώρα. Έστω κι αν δεν είναι όλοι οι πρόσφυγες. Βλέπεις την άλλη παίρνει ένα αυτοκίνητο, πάει η άλλη και παίρνει ένα πιο ακριβό. Κι ας μη μπορεί να το πληρώσει. Αυτό δεν είναι... δεν είναι τρέλα; Τότε δεν είχανε τέτοια πράγματα. Είχανε το τραπεζάκι τους, την τραπεζαριούλα τους, τα κρεβατάκια τους, δεν είχανε τίποτε άλλο οι άνθρωποι. Μια σόμπα...

01.27.13 – Συνοικισμός Χαλανδρίου, δεκαετίες 1960-1970: αναφορά της αφηγήτριας στην απουσία υποδομών - χωματόδρομοι και πλημμύρες

(ΝΣ) Και οι δρόμοι πώς ήταν;

(ΔΣ) Οι δρόμοι ήταν χωματόδρομοι, χώμα, χώμα! Ο Σπυρόπουλος τους έφτιαξε.

(ΝΣ) Κι όταν έβρεχε τι γινότανε;

(ΔΣ) Μεσ στη λάσπη! Κι όμως, τα σπίτια τους ήταν καθαρά! Αυτή είναι η ουσία του πράγματος. Ότι τα σπίτια ήταν καθαρά, ήταν πεντακάθαρα!

(ΝΣ) Με το ρέμα τι γινότανε; Πλημμύριζε πότε-πότε;

(ΔΣ) Πωπω, εκεί γινότανε χαμός. Πάντα! Πάντα! Πάντα! Και μέχρι πρότινος! Πριν τα έργα, αυτά που κάνανε για τα... τα... τα όμβρια ύδατα! Μέχρι τώρα, ναι. Αλλά τότε ήτανε πανικός! Και ήτανε, ήτανε άσχημη...

01.27.46 – αναφορά της αφηγήτριας σε μια ξεχωριστή προσωπικότητα του Συνοικισμού Χαλανδρίου, τον «Τρελογιώργη» του Συνοικισμού, και στη μυθιστορία της Μαρίας Ιορδανίδου «Λωξάνδρα»

(ΔΣ) Ήτανε κι ένας άλλος, ο κακομοίρης, πρέπει να τ' αναφέρουμε γι' αυτόν. Ήταν ένας άλλος, ο Τρελογιώργης. Αυτός, από ξύλο, παιδιά, έφαγε πολύ ξύλο και τού 'στριψε το μυαλό του και νομίζω ήτανε καθηγητής. Και είχε στήσει μια παράγκα, πριν γίνει, εκεί πέρα, απέναντι από την παιδική χαρά, δεν υπήρχαν αυτά τα σπίτια, εκεί, που είναι. Είχε στήσει ένα τέτοιο, ένα κουβούκλιο είχε στήσει, ο καημένος, και εκεί πέθανε. Μόνος του!

(ΝΣ) Το ξύλο από πού το 'φαγε;

(ΔΣ) Από τους δεξιούς. Σαν αριστερός. Είχε χαρακτηριστεί ...

(ΝΣ) Στη διάρκεια της Κατοχής ή μετά;

(ΔΣ) Κατοχής.

(ΝΣ) Στην Κατοχή.

(ΔΣ) Ναι. Ναι. Ο Τρελογιώργης!

(ΝΣ) Ναι...

(ΔΣ) Ο Τρελογιώργης! Ναι, ήτανε κι αυτό... Εγώ τον έφτασα αυτόνε! Μέσα σε κάτι καλαμιές ήταν, εκεί μέσα. Και δεν μίλαγε. Όπου ήθελε μίλαγε. Δεν μίλαγε σε όλους και απ' όπου ήθελε έπαιρνε! Τρελογιώργη τον λέγανε, αλλά δεν μίλαγε σε όλους και απ' όπου ήθελε έπαιρνε! Ό,τι του δίνανε. Ναι. Με μια... έτσι, τυλιγμένος πάντοτε, έτσι, με μία σαν αυτή σαν... ένα σαν χιτώνα... ένα αμπέχονο, ας πούμε, έτσι τυλιγμένος, ο κακομοίρης. Και έζησε μόνος του εκεί πέρα. Αλλά από το μπερτάκι... Έφαγε, λέει, πολύ ξύλο αυτός... 'Μπερτάκι', είδατε; Το... το μικρασιάτικο!

(ΝΣ) Ναι!

(ΔΣ) Ναι! Το μπερτάκι. Ναι, έχω πάρει πολλές λέξεις απ' αυτούς. 'Παναΐα μου!', έλεγε η πεθερά μου, 'Παναΐα μου... Παναΐα μου!!!' και 'τσι', 'τσι κακομοίρα!', «Τσι κακομοίρες, τι έχουνε πάααθει...!». Τσι κακομοίρες. Την «Λωξάντρα» την έχετε διαβάσει φαντάζομαι;

(ΝΣ) Ναι, ναι.

(ΔΣ) Ναι. Κι εγώ την έχω διαβάσει πολλές φορές κι άμα δεν έχω καλή διάθεση τη Λωξάντρα διαβάζω. Ναι!

01.29.38 - αναφορά της αφηγήτριας σε μια ακόμα ξεχωριστή προσωπικότητα του Συνοικισμού Χαλανδρίου (και όχι μόνο) και φίλη της, την Ζασμίν Βρανά – συνολική αναφορά στα αγαπημένα της πρόσωπα

(ΝΣ) Προχθές μου... μας είπατε και μια άλλη φιλενάδα που είχατε εδώ. Που μας έφυγε κι αυτή. Για τη Ζασμίν.

(ΔΣ) Ναι, άστηνε εκείνη. Έχω μια φωτογραφία της, μέσα -τη βρήκα σήμερα και την κοιτάζα-δική μου, μαζί που είμαστε. Η Ζασμίν ήταν ένας άνθρωπος αλλιώτικος. Ήταν ένας άνθρωπος που δεν μπορείς να τη συγκρίνεις με καμία φίλη, ας πούμε, ή συγκάτοικο... Εμείς πηγαίναμε εκδρομές μαζί, μέναμε στο ίδιο δωμάτιο και μου είπε ότι πάντοτε έπαιρνε μονόκλινο δωμάτιο και από τον καιρό που πάμε μαζί, εεε, είμαστε μαζί. Κι ήταν ένας... ήταν ένας άνθρωπος εξαιρετός! Κάθε Πέμπτη είχε κανονίσει κι ερχότανε σπίτι για να μας κάνει παρέα, εμένα και της Αγγελικούλας. Ήτανε δασκάλα της Αγγελικούλας πολλά χρόνια, την είχε μάθει ωραία γαλλικά.

(ΝΣ) Η Αγγελικούλα, η κόρη σας. Γιατί δεν τ' αναφέρατε.

(ΔΣ) Η κόρη μου. Είχε προφορά ωραία η Αγγελικούλα μου και αυτό το είχε από τη Ζασμίν πάρει. Εεε, κοιτάξτε, έχω πάρα πολλά πράγματα δικά της. Δηλαδή, τι! Επήγαινε στην Αγγλία και μου 'φερε μια φορά ένα μαχαιράκι. Πολύ ωραία μαχαιράκια. «Ζασμίν, δεν θέλω τίποτ' άλλο, ένα μαχαιράκι». Μου 'χε πει τελευταία «Πάμε στην Αγγλία!». Δεν ξέρω για ποιο λόγο, εγώ δεν πήγα μαζί. Τη νύφη της την έχω γνωρίσει. Πρόπερσι... πρόπερσι, ναι! Πρόπερσι

πήγαμε στη Σκόπελο μαζί. Οι δυο μας! Μαζί κι ο Γουλιέλμος, ο γιος της. Περάσαμε πολύ ωραία! Εεε, πολύ ωραία! Κι ο γιος της είναι εξ ίσου καλό παιδί. Πάρα πολύ καλό παιδί. Η Ζασμίν ήταν ένας... Κυρία! Συγγνώμη, η Ζασμίν, επειδή την πήρα στον κύκλο μου εγώ και τη γνωρίσανε και Χριστούγεννα, ας πούμε, Πάσχα..., έλεγε «Θα πάω εκδρομή!». «Όχι! Δεν θα πας εκδρομή! Εγώ έχω κανονίσει. Θα πάμε στην Νικούλα μας». Και πήγαμε, τελευταία χρονιά, ένα ζειμπέκικο που χόρεψε...! Και η φίλη μου η Νίκη, δεν την ξεχνάει καθόλου. Την παίρναμε μαζί μας συνέχεια στον Ωρωπό, να μαζεύει χόρτα. Της άρεσε...! Να μαζεύει χόρτα... Και όταν πηγαίναμε, τρέλα, τρέλα την έπιανε! «Πού είσαι;», την παίρνανε. «Α! Είμαι στον Ωρωπό». Πηγαίναμε το πρωί, φεύγαμε το βράδυ. Ή, ας πούμε, καθόμαστε και δυο μέρες στον Ωρωπό, γιατί η φίλη μου έχει ένα πολύ ωραίο σπίτι, αλλά δεν είναι φίλη, είναι αδελφή δέκα φορές, η κυρία αυτή που λέω 'γω. Και... τη Ζασμίν την ήθελε! Και δεν είναι και αριστεροί, είναι και δεξιοί. Αλλά όμως τη Ζασμίν την αγαπούσε, τη λάτρευε! Και έλεγε «Μακάρι να είχα δέκα ανθρώπους, έτσι, σαν τη Ζασμίν!» Ήτανε, ήτανε, ήτανε φαινόμενο! η Ζασμίν. Μια φορά ανέβηκα σ' ένα σκαμνί, εδώ στην κουζίνα, κάτι να πιάσω, εδώ στην κουζίνα μου. Και την άλλη μέρα, είχε ένα Σύριο, εκεί, που της έκανε κανένα θέλημα, καμιά δουλειά. Μού 'ρχεται ο Σύριος με μια καρέκλα με δυο σκαλοπάτια. «Τι είναι αυτό, παιδάκι μου;». «Μου το 'δωσε...», λέει, «... η κυρία Ζασμίν να σας το φέρω». «Βρε Ζασμίν, τι είναι τούτο;». Μου λέει «Δεν θα ξανανέβεις στο σκαμνί! Γιατί στο σκαμνί μπορεί να πέσεις να χτυπήσεις και θα ανεβαίνεις σ' αυτό! Για να 'σαι σίγουρη!» [Μιμείται τη φωνή της Ζασμίν] Γιατί σήμερα, εχθές μάλιστα, την έβγαλα την καρεκλίτσα αυτή, γιατί ήθελα κάτι απ' τη ντουλάπα, από πάνω, και λέω «Ζασμίν, κάτι ήξερες εσύ που έκανες τέτοια δώρα, για να σου λέω 'θεός σχωρέστηνε'». Εντάξει... Ναι, ήτανε... Ήτανε αλλιώς ένας άνθρωπος, που δεν συγκρίνεται! Δε, δε... Ήταν πάρα πολύ καλή. Ο Θεός να την αναπαύσει εκεί που είναι και να μας βλέπει και να χαίρεται.

(ΝΣ) Σας κουράσαμε...

(ΔΣ) Όχι!

(ΝΣ) ...Θέλετε να μας πείτε κάτι για κάποιο άλλο άτομο...

(ΔΣ) Όχι .

(ΝΣ) ...για κάποιον άλλον...

(ΔΣ) Όχι, όχι. Η Ζασμίν, ναι, το αγαπημένο μου πρόσωπο, ο Βαγγέλης ο Τσακιρίδης.

(ΝΣ) Ο Γρανίτσας;

(ΔΣ) Ο Γρανίτσας, ο οποίος ήτανε, ήτανε κι αυτός... Αυτός... Φωτοστέφανο αυτός θα 'χει, εκεί που είναι. Αυτός, οποιανού έλειπαν ένσημα και δεν είχε για να συμπληρώσει και να βγάλει τη σύνταξή του, τα 'βαζε. Από περισσεύματα, ίσως. Τα 'βαζε και τους έβγαζε σύνταξη. Και πάρα πολύς κόσμος... Η Φανή η Κουρταντίδου, μία, της έβγαλε σύνταξη!. Δεν είχε ένσημα. Αλλά αυτή σίγουρα! Αλλά κι άλλοι πολλοί, αλλά δεν θυμάμαι τώρα.

(ΝΣ) Πάντως με νόμιμο τρόπο!

(ΔΣ) Με νόμιμο τρόπο! Περισσεύανε, παιδιά, άχρηστα! Ναι! Νόμιμο, πάντα! Πάντα! Περισσεύανε! Ο Μιχάλης μου είχε, είχε πολλά ένησημα, παιδί μου. Δούλευε πάρα πολλά χρόνια πριν πάει στην Κοινότητα. Πού πήγαν αυτά τα ένησημα; Κανένα, τίποτα! Τίποτα! Πάρα πολλά! Απ' αυτά τα ένησημα, φαντάζομαι, ότι ο αείμνηστος...

(ΝΣ) Κάποιο συμπλήρωμα.

(ΔΣ) ... συμπλήρωμα έβαζε. Άχρηστα ένησημα. Έβαζε συμπλήρωμα και έβγαλε συντάξεις του κοσμάκη. Κι έχω ακούσει πάρα πολλούς, ε!, που τον συγχωρνάνε, πραγματικά. Και η Ζασμίν τον είχε περί πολλού! Περί πολλού, τον είχε κι η Ζασμίν, τον Γρανίτσα. Ναι, κι έλεγε, η καημένη «Είναι... Τώρα τέτοιοι άνθρωποι δεν υπάρχουν!». Τώρα πας... τώρα τι να πας, τώρα, πού να πας; Να πας στο ΙΚΑ, ας πούμε, σε κανέναν... Ο Γρανίτσας έκανε πράγματα... Σε όλους! Γνωστούς κι αγνώστους! Έχω ακούσει πάρα πολύ κόσμο που μιλάει για αυτό. Ότι βοήθησε πάρα πολύ κόσμο.

01:33:47 – επίλογος της αφηγήτριας με μια εκ νέου αναφορά σε αγαπημένους ανθρώπους που πέρασαν από την ζωή της – αναφορά στα παιδιά της και στην απώλεια της κόρης της – αναφορά στην παρούσα κατάσταση, στις αλλαγές στη σύνθεση της γειτονιάς και στην απομόνωση στις μεταξύ τους σχέσεις

(ΔΣ) Η γειτονιά μας τώρα, όμως, έχει αλλάξει! Είναι πανσπερμία, δεν... Δε... δε... δε... Δεν ξέρεις τι σου γίνεται. Δεν ξέρεις με ποιον μιλάς, δεν ξέρεις με ποιον έχεις να κάνεις, δεν ξέρεις τίποτα.

(ΝΣ) Μιλάνε, λένε ‘καλημέρα’;

(ΔΣ) Ε...! Δεν το λέμε. Δεν το λέμε, όχι. Ούτε την καλημέρα . Και.. [Γελάκι] ...και δεν το λες και εσύ, τελικά! [Υψώνει τη φωνή της] ΑΦΟΥ, ΝΑ!, ΠΕΡΝΑ ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΔΑΚΙ ΔΙΠΛΑ ΤΩΡΑ, ΔΙΠΛΑ-ΔΙΠΛΑ, ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΜΕΣ’ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ... ΕΧΕΙ ΦΑΕΙ, ΕΧΕΙ ΠΙΕΙ, ΕΧΕΙ... ΕΧΕΙ ΚΟΙΜΗΘΕΙ... ΤΟ ΚΟΡΙΤΣΑΚΙ, ΔΙΠΛΑ, ΚΑΙ ΔΕ ΜΙΛΑΕΙ! Το είδα χθες και δεν το γνώρισα, που στεκόταν εκεί στη γωνία. Μετά το είδα που πέρασε από μπροστά μου... και πέρασε από μπροστά μου και δεν μου μίλησε. Δεν μου μίλησε. Να μου πεις... Εγώ βλέπω, όμως, το παιδί μου, το δικό μου το παιδί, που έρχεται εδώ πέρα, να! πριν από λίγο από σας είχε έρθει, ότι βλέπει τους γείτονες εδώ, που δεν είναι και οι γείτονες παλιοί, «Γεια σας, τι κάνετε;». Είναι και θέμα αγωγής. Δεν είναι μόνο... τα παιδιά. Εντάξει.

(ΝΣ) Αν θέλετε να κλείσουμε με τα δικά σας τα παιδιά, με την κόρη σας, θέλετε να πείτε κάτι;

(ΔΣ) Το κορίτσι μου...

(ΝΣ) Αν θέλετε...

(ΔΣ) Ναι, βεβαίως! Το κορίτσι μου έφυγε απ' τη ζωή, όμως ήταν σαν και μένα. Και μου έλεγε «Μάνα, αυτό που μου συνέβη το έχω αποδεχτεί». Και όσοι τη ρωτάγανε «Τι κάνεις;», έλεγε «Είμαι καλά! Είμαι καλά!». Ποτέ δεν παραπονέθηκε, ούτε ποτέ να πει «Γιατί σε μένα να τύχει αυτό;». Τίποτε! Ήταν αξιόλογο παιδί. Στο ΙΑΣΩ την τιμούν ακόμα, γιατί ήταν η πρώτη υπάλληλος που πήγε, και πώς την τιμούν; Θα σας πω. Εεε, έχει το τηλέφωνό της! Νάτο! Αυτό! Δεν μου το πήρανε, δεν μου το αλλάξαν, μου το 'χουν ακόμα, πέντε χρόνια.

(ΝΣ) Μάλιστα.

(ΔΣ) Δεν μου το αλλάξαν. Και λένε, είναι ένας γιατρός ο Κοντόπουλος... [Αναστεναγμός] ... ο οποίος είναι εξαιρετικός κύριος και μου λέει «Σαν την Αγγελικούλα δεν έχει περάσει άλλη κοπέλα! Δεν έχει περάσει!».

(ΝΣ) Τι είχε σπουδάσει;

(ΔΣ) Τίποτα! Αυτό... γραμματέας! Σχολή... τέτοια... γραμματέας, ναι! ΤΕΙ!

(ΝΣ) Ναι!

(ΔΣ) Ναι. Γραμματέας, ναι, ναι, ναι, ναι... Αλλά, όμως, ήξερε Αγγλικά, Γαλλικά, ήτανε καλό παιδί, ήτανε ένα καλό παι... Κα το άλλο μου το παιδί είναι καλό, αλλά κι αυτή ήτανε πολύ! καλή στη δουλειά της. Ξέρετε τι ώρες βάρβαρες δούλευε; Εφτά με εφτά. Εφτά με εφτά. Ό,τι συμβούλια οι γιατροί είχανε, τότε στη δημιουργία του ΙΑΣΩ, και λοιπά, πολλές φορές βράδια, πήγαινε βράδυ γιατί, δεν ξέρω τι, και μου 'λεγε «Έλα μαζί!». Και πηγαίναμε μαζί. Και τότε ακόμα το ΙΑΣΩ δεν ήτανε έτσι όπως ήτανε, ήτανε μες τα χωράφια!

(ΝΣ) Ερημιά!

(ΔΣ) Μεσ στα χωράφια! Έτσι, κουτροβαλώντας πηγαίναμε. Και τα πρώτα χρόνια είχε, ούτε τουαλέτα δεν είχε. Ερχόταν από κει εδώ, πολλές φορές. Ήτανε δύσκολα. Ο Βασίλης μου είναι καλά, έχει δυο αγοράκια... Αυτό είναι το...

(ΝΣ) Ευτυχισμένοι γιαγιά!

(ΔΣ) Ευτυχισμένη γιαγιά! Ναι, και τα θέλω τα παιδάκια μου, να 'ναι καλά κι η νυφούλα μου καλή κοπέλα είναι, δόξα σοι ο Θεός! Στη Μάνη πάνε κι έρχονται γιατί εκεί... Ομπαμπάς της είναι από κει. Αλλά ο μπαμπάς της, δυστυχώς, κι αυτός μας έφυγε σε ηλικία 67 χρονών. Γιατρός, πολύ καλός κύριος, αξιόλογος κι αυτός, αλλά 'ταξίδεψε', μαζί με άλλους. Και είναι τα παιδιά εδώ, εντάξει, δόξα σοι ο Θεός. Καλά είναι! Κι ο Βασίλης πήρε... η Αγγελικούλα μου πήρε το Βασίλη στο ΙΑΣΩ. Ο Βασίλης έχει βγάλει μια σχολή... [Συνεχές κουδούνισμα τηλεφώνου] ... ψυκτικών και είναι ψυκτικός στο ΙΑΣΩ, συντηρητής. Κι είναι μια χαρά! Δόξα σοι ο Θεός! Δώσανε και τα δύο Πανεπιστήμια, δεν περάσανε, ούτε θελήσανε μετά. Τους λέω «Θέλετε να

διαβάσετε ξανά...». Ούτε συζήτηση, και το ένα και το άλλο! «Μάνα, φτάνει! Το είδαμε πως παίζεται... αυτό, δεν... Τίποτα!». Μου λέει ο γιος μου «Μάνα, έχεις λεφτά;». «Έχω!». «Θέλω μια Σχολή να βγάλω, μπορείς να με βοηθήσεις;». [Κουδούνισμα τηλεφώνου] Ορφανά τώρα τα παιδιά και τα δύο, δεκατριών χρονών ο Βασίλης, όταν 'έφυγε' ο πατέρας του. Και «ναι, Βασίλη μου!», του λέω, «εντάξει!». Πήγε στη Σχολή, δόξα σοι ο Θεός, μια χαρά τα κατάφερε και τα καταφέρνει μέχρι τώρα, έχει, την υγεία του να 'χει και τα παιδιά του κι όλου του κόσμου τα παιδιά! Και να 'μαστε καλά και δόξα σοι ο Θεός!

(ΝΣ) Να 'μαστε καλά! Ευχαριστούμε πολύ! Πάρα πολύ!

(ΔΣ) Δεν ξέρω εσάς αν σας κούρασα... Ε, τίποτα άλλο...

(ΝΣ) Ευχαριστούμε πολύ, εμείς σας κουράσαμε.

(ΔΣ) Να 'σαστε καλά, το έργο σας...

(ΝΣ) Είναι πολύτιμο κι αυτό που μας είπατε...

(ΔΣ) Να'στε καλά! Να 'στε καλά! Να 'στε καλά! Τώρα θα δημοσιευθεί αυτό;
